

ELEKTRONİK TEBLİGAT

THE ELECTRONIC NOTIFICATION

Hakemli Makale
Levent BÖRÜ*

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	185
I. ELEKTRONİK TEBLİGAT KAVRAMI	186
II. ELEKTRONİK TEBLİGATIN KURUCU UNSURLARI	188
III. ELEKTRONİK TEBLİGATIN VAROLUŞ AMACI	191
IV. ELEKTRONİK TEBLİGATA İLİŞKİN TEMEL İLKELER	194
V. ELEKTRONİK TEBLİGATIN UYGULAMA ALANI VE SÜJELERİ	197
A. Genel Olarak	197
B. Tebligatı Çıkaran Makam ve Mercî	198
C. Tebligatı Yapan Mercî	199
D. Muhatap	199
1. Zorunlu Muhataplar	199
2. İsteğe Bağlı Muhataplar	201
VI. ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİ	202
A. Elektronik Tebligat Adresinin Alınması	202
B. Elektronik Tebligat Adresinin Kapatılması	204
C. Elektronik Tebligat Adres Rehberi	206
VII. ELEKTRONİK TEBLİGATIN YAPILMASI	207
A. Elektronik Tebligatın Hazırlanması ve Muhataba Ulaştırılması	207
B. Elektronik Tebligatın Yapıldığı Tarih	209
C. Tebligatın Elektronik Yolla Yapılamaması	212
D. Elektronik Tebligata İlişkin Kayıtların İspat Gücü	218
SONUÇ	221
KAYNAKÇA	223

DOI: 10.32957/hacettepehdf.728596

Makalenin Geliş Tarihi: 28.04.2020

Makalenin Kabul Tarihi: 07.05.2020

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Özel Hukuk) Medeni Usul-İcra ve İflas Hukuku Anabilim Dalı Başkanı. E-posta: leventboru@hacettepe.edu.tr.

Çalışmada araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuştur.

ORCID: 0000-0003-3043-3467

ÖZ

Elektronik tebligat, en genel ifadeyle, bilgisayar veya elektronik ortamda oluşturulmuş bir belgenin, tebliğ yapabilen resmi makamın aracılığıyla internetten elektronik posta yoluyla iletilmesidir. Elektronik ortamda iletişimin kurulmasının hızlı, ucuz olması ve klasik usulle yapılan tebligata ilişkin sorunların, elektronik tebligat ile giderilebileceği düşüncesi ile, tebligatın klasik tebligat yerine, elektronik yolla yapılabilmesine ilişkin yasal düzenlemeler yapılmıştır. Hukukumuzda ilk defa 2011 yılında 6099 sayılı Kanun ile Tebligat Kanunu m. 7a hükmü ile elektronik yolla tebligat yapabilme hükme bağlanmıştır. Böylelikle, elektronik tebligat ile mevcut klasik usulle yapılan tebligat yollarına, elektronik ortamda da bildirimde bulunabilme imkânı eklenmiştir. Daha sonra elektronik yolla tebligat yapılması gereken zorunlu muhatapların kapsamı 2018 yılında 7101 sayılı Kanunla genişletilmiştir ve akabinde yeni bir Elektronik Tebligat Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Elektronik tebligata bağlanan sonuçların doğabilmesi ise, elektronik bildirimin Tebligat Kanunu m. 7a ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümlerine uygun yapılmasına bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: Elektronik tebligat, elektronik tebligat adresi, elektronik tebligat yönetmeliği, tebliğ tarihi, tebligatın muhatabı

ABSTRACT

Electronic notification is, in general terms, the transmission of a document created on computer or electronic media via electronic mail on the Internet by the public authority that can make a notification. Legal provisions have been put into effect for electronic notification to be made instead of classical notification, considering that communication in the electronic media is fast, cheap and the problems related to the notification made with the classical method can be solved with electronic notification. In our law, by the Law numbered 6099 in 2011, with the article 7a of the Law of Notification, the provision of electronic notification has been enabled for the first time. Thereby, the option of notification via electronic means has been added to the notification methods made with the current classical ways. Then, the scope of the obligatory interlocutors who need to be notified electronically has been expanded by the Law numbered 7101 in 2018 and subsequently a new Regulation on Electronic Notification has entered into force. The legal consequences connected to the electronic notification arise only if an electronic notification is in conformity with the article 7a of the Law of Notification and the provisions of Electronic Notification Regulation.

Keywords: Electronic notification, electronic notification address, the electronic notification regulation, served date, notification addressee of notification

GİRİŞ

Bilişim alanında son zamanlarda önemli teknolojik gelişmeler yaşanmış ve bu gelişmeler sonucu ortaya çıkan yenilikler toplumun tüm alanına hızlıca yayılmıştır. Bilişim alanındaki en önemli yeniliklerden birisi de elektronik yolla iletişimdir. Özellikle internetin ortaya çıkışıyla birlikte elektronik yolla iletişim yargılama hukukunun süreçlerinde de daha fazla uygulama alanı bulmaya başlamıştır¹. Elektronik yolla iletişim 2019 yılının sonunda başlayan ve temasla bulaşan salgın hastalık (covid-19)² sebebiyle de, bir çok alanda önemli roller üstlenmiştir. Dolayısıyla elektronik iletişim günden güne daha da önem kazanmaktadır. İşte bu sebeple İtalya, İspanya ve Avusturya gibi bazı ülkelerde elektronik iletişim yeni bir iletişim fırsatı olarak görülerek yargıda da bunun elektronik tebligat şeklinde kullanılabilmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır³.

Ülkemizde de yargılama ile ilgili gecikmelerin en başında tebligat sorunu olduğu düşünüldüğü için, bu gelişmeler doğrultusunda hukukumuzda ilk defa 11.01.2011 tarihinde 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 7201 sayılı Tebligat Kanunu m. 7a hükmü ile elektronik tebligat hükmüne bağlanmıştır⁴. Buna ilişkin 19.01.2013 tarihli Resmi Gazete’de Elektronik Tebligat Yönetmeliği yayımlanmıştır⁵. Daha sonra 7101 sayılı Kanunla 28.02.2018 tarihinde 7201 sayılı Tebligat Kanunu m. 7a hükmünde de teknolojik gelişmelere paralel olarak değişiklik yapılmıştır⁶ ve akabinde 06.12.2018 tarihli Resmi Gazete’de yeni Elektronik

¹ YILMAZ, Ejder/ÇAĞLAR, Tacar, **Tebligat Hukuku**, 6. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara 2013, s. 118.

² Yeni Koronavirüs (COVID-19), ilk olarak Çin’in Vuhan Eyaleti’nde aralık ayının sonlarında solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) gelişen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020’de tanımlanan bir virüstür. Hasta bireylerin öksürmeleri aksırmaları ile ortama saçılan damlacıkların solunması ile bulaşır (<https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/>, erişim tarihi 01.04.2020).

³ Elektronik iletişimin yargıda elektronik tebligat yoluyla kullanılması konusunda ayrıntılı bilgi için bkz Tebligat Kanunu ile Adli Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Genel Gerekeçe m.2, bu Tasarı, daha sonra 19.01.2011 tarihli Resmi Gazete’de 27820 Sayı ile 6099 Sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun şeklinde yayımlanmıştır. <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamalari/Kanunlasan/2011Yili/kanmetni/6099ss.pdf>, erişim tarihi: 01.04.2020).

⁴ RG. 19.01.2011, Sayı 27820.

⁵ RG. 19.01.2013, Sayı 28533.

⁶ RG. 15.03.2018, Sayı 30361.

Tebliğat Yönetmeliği yayımlanmış ve 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁷. Böylelikle 2013 tarihli Elektronik Tebliğat Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Çalışmamızın konusu 2018 yılında 7101 sayılı Kanunla ve buna dayanılarak çıkarılan 2018 tarihli yeni Elektronik Tebliğat Yönetmeliği çerçevesinde elektronik tebliğata ilişkin değişikliklerin incelenmesidir.

1.ELEKTRONİK TEBLİGAT KAVRAMI

Elektronik tebliğat⁸, en genel ifadeyle, bilgisayar veya elektronik ortamda oluşturulmuş bir belgenin, tebliğ yapabilen resmi makamın aracılığıyla internetten elektronik posta yoluyla iletilmesidir⁹. Elektronik Tebliğat Yönetmeliği m. 3-ç’de ise, elektronik tebliğat, Tebliğat Kanunu ve Yönetmeliği’ne uygun olarak elektronik ortamda yapılan tebliğat olarak tanımlanmıştır.

Elektronik tebliğatın, her şeyden önce klasik (posta yoluyla veya diğer usuli yollarla yapılan) tebliğattan ayırt edilmesi gerekir. Tebliğat Kanunu m. 7a ve Elektronik Tebliğat Yönetmeliği hükümleri incelendiğinde, elektronik tebliğatın diğer klasik yöntemlerden bağımsızlaştırıldığını ve o yöntemlere tamamlayıcı olmadığını ifade edebiliriz¹⁰. Klasik tebliğat, belirli bir işlemin ilgisini bilgilendirebilmek amacıyla

⁷ RG. 06.12.2018, Sayı 30617.

⁸ Tebliğat kavramı, tebliğ kelimesi ile aynı anlama gelmek üzere kullanılmakta olup, aslen tebliğ kelimesinin çoğuludur. Bkz MUŞUL, Timuçin, **Tebliğat Hukuku**, 6. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 45; YILMAZ/ÇAĞLAR, s. 39.

⁹ ÖZBAY, İbrahim, “6099 Sayılı Kanun ve Elektronik Tebliğat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebliğata İlişkin Düzenlemelere Bakış”, **Prof.Dr.Ejder Yılmaz’a Armağan**, Yetkin Yayınevi, Ankara 2014, (s. 1419-1450), s. 1421; TÜZÜNER, Özlem, “Elektronik Tebliğatın Kalitatif Yöntemle İncelenmesi”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2016, Sayı: 2, (s. 139-159), s. 144-145.

¹⁰ Doktrinde, elektronik tebliğatın diğer usulleri tamamlayıcı bir özelliğinin olmadığı ve tıpkı klasik posta yoluyla tebliğat gibi ayrı bir tebliğat usulü olduğunun kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir. AKKAN, Mine, “Tebliğat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebliğat”, **Medeni Usul-İcra ve İflas Hukuku Dergisi**, Yıl: 2018, Sayı: 39, (s. 23-89), s. 73; SOLAK AKMAN, İnci, “Türk Vergi Hukukunda Norm Koyma ve Normun Uygulanmasında Kronikleşmiş Yetkilendirme Sorununa Yeni Bir Örnek: Elektronik Ortamda Tebliğ Usulüne İlişkin Yeni Düzenlemeler”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2016, Sayı: 2, (s. 267-285), s. 271; Bu noktada, Kurt Konca, elektronik tebliğatın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Tebliğat Kanunu’nda ziyade yönetmelikle belirlenmesini eleştirmiştir (KURT-KONCA, Nesibe, “Türk Hukukunda Tebliğata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Yıl: 2014, Sayı: 114, (s. 239-274), s. 263); Kanaatimizce de Tebliğat Kanunu m. 7a ve Elektronik Tebliğat Yönetmeliği dikkate alındığında, elektronik tebliğatın,

yetkili makamın, kanunun öngördüğü usul ve esasa uygun bir şekilde ilgisine bildirilmesi ve bu bildirimin aynı şekilde belgelendirilmesi işlemidir¹¹. Klasik tebligatta, elektronik yolla bir bildirim yoktur. Elektronik tebligat ile mevcut klasik usulle yapılan tebligat yollarına, elektronik ortamda da bildirimde bulunabilme ve belgelendirme imkânı eklenmiştir¹². Fakat elektronik yolla yapılan her türlü bildirimi Tebligat Kanunu m. 7a anlamında elektronik tebligat olarak nitelendirmemek gerekir; örneğin faks, telefon veya bilgisayar aracılığıyla gönderilen mesajlar (kısa mesaj, elektronik posta) her ne kadar elektronik ortam yoluyla iletilmiş olsa da bu tür bildirimler elektronik tebligat olarak adlandırılmamalıdır¹³; çünkü bir bildirimin elektronik tebligat olarak nitelendirilebilmesi, o mesajın Tebligat Kanunu m. 7a'ya dayanarak çıkarılan Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümlerine uygun şekilde yapılmış olmasına bağlıdır¹⁴. Aksi takdirde elektronik tebligata bağlanan sonuçlar doğmaz¹⁵.

klasik usulle yapılan tebligattan bağımsızlaştırılmak istendiği görülmektedir. Bununla birlikte Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 30'a göre bu yönetmelikte hüküm bulunmayan durumlarda niteliğine uygun düştüğü ölçüde Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağını hükme bağlanması ile elektronik tebligatın klasik tebligattan tam olarak da bağımsızlaştırılmadığını da ifade edebiliriz. Buna göre, elektronik yolla yapılan tebligata ilişkin sorunların uygulamada yine klasik usule ilişkin hükümlerle çözülmeye devam edildiği görülmektedir. İşte bu sebeple, elektronik tebligata ilişkin hükümlerin ivedilikle gözden geçirilerek daha özel ayrıntılı hükümlerle yasal bir değişiklik yapılması gerekmektedir.

¹¹ YILMAZ/ÇAĞLAR, 2013, s. 39; MOROĞLU, Erdoğan/MUŞUL, Timuçin, **Tebligat Hukuku**, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1990 s. 20.

¹² ÖZBAY, İbrahim/YARDIMCI, Taner Emre, **Tebligat Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 30.

¹³ Elektronik yolla tebligat geniş anlamda kullanılacak olursa, öncelikle elektronik posta yoluyla tebligat olmak üzere, faks veya diğer elektronik iletişim araçları ile yapılan tebligatı da ifade edebilir. Bu bakımdan elektronik tebligat, elektronik yöntemlerin kullanıldığı bir üst çerçeve kavram olarak da kullanılabilirdi için, elektronik yolla tebligat ile ilgili tanımlama yapılırken hangi yöntemin ve usulün amaçlandığı açıklanmalı ve bu yöntemler birbirinden ayırdedilmelidir. Örneğin, 29.12.2015 tarihli ve 29577 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Vergi Usul Kanunu m. 107/A hükmünde de elektronik ortamda tebliğ düzenlemekte ve bu Kanuna tabi tebligat bakımından uygulanmaktadır. Bkz ve karş. AKKAN, 2018 s. 26 36; TANRIKULU, Cengiz, "Türk ve Avusturya Hukukunda Elektronik Tebligat", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Yıl: 2009, Sayı: 85, (s. 315-331), s. 317, 329.

¹⁴ Bu bakımdan kayıtlı elektronik postanın (kep) da elektronik tebligattan ayırt edilmesi gerekir. Zira, Türk Ticaret Kanunu m. 1525 hükmüne dayanılarak 25.08.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Bilgi Teknolojiler ve İletişim Kurumundan, Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile kayıtlı elektronik posta hükme bağlanmıştır. Yönetmeliğin 4. maddesine göre, kayıtlı elektronik posta, elektronik iletilerin, gönderimi ve teslimatı da dahil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak hukuki delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli şeklini düzenlemesi olarak tanımlanmıştır (ayrıca kayıtlı elektronik posta ile elektronik tebligat arasındaki ilişki için (bkz AKKAN, 2018, s. 26 vd; ACAR, Ayşe Ece, "Elektronik Tebligat", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2016, Cilt: LXXIV, Sayı:1, (s. 159-174), s. 164 vd). Bununla birlikte, kayıtlı

Sonuç olarak, Tebligat Kanunu ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği de dikkate alındığında elektronik tebligatı tam anlamıyla şu şekilde ifade edebiliriz: Bilgisayar veya elektronik yazılım ortamında oluşturulmuş bir belgeyi veya elektronik tebligat mesajını, Tebligat Kanunu ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümleri gereği internet yoluyla elektronik ortamda muhataba, hakkında yapılan kazai, mali veya idari işleme ilişkin tebligatı çıkaran merci aracılığıyla, tebligatı yapan PTT’ce sağlanan elektronik tebligat adresi kullanılarak, yine PTT Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) vasıtasıyla bildirilmesi ve bu bildirimin elektronik olarak belgelendirilmesi işlemidir¹⁶.

II. ELEKTRONİK TEBLİGATIN KURUCU UNSURLARI

Bir işlemin elektronik tebligat olarak nitelendirilebilmesi, iki temel kurucu unsurun varlığına bağlıdır: Bilgilendirme ve Belgelendirme¹⁷.

Elektronik tebligatın birinci kurucu unsuru olan bilgilendirme, elektronik ortamda bildirim ile bilgisayar ortamında oluşturulmuş bir belgenin muhataba, internet yoluyla iletilmesidir. Bir başka ifadeyle muhatabın kendisini ilgilendiren mesajdan haberdar olmasını sağlamak amacıyla elektronik olarak mesajın PTT UETS tarafından muhataba gönderilmesidir¹⁸.

Elektronik tebligatın ikinci kurucu unsuru olan belgelendirme ise, bilgisayar ortamında oluşturulmuş belgenin muhataba internet yoluyla iletilmesini elektronik olarak

elektronik postaya konu olan işlemler, aynı zamanda elektronik tebligat ile de yapılabilirdi için, 01.01.2019 tarihinden itibaren PTT kayıtlı elektronik posta (KEP) hizmetini veremeyeceğini duyurmuştur: “3067 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği kapsamında 01.01.2019 tarihinden itibaren elektronik yolla yapılan tebligat hizmeti Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi üzerinden yapılacağını ve bu tarihten itibaren PTT’nin kayıtlı Elektronik Posta (KEP) sisteminden elektronik yolla yapılan tebligat hizmeti verilemeyecektir.”(Bkz www. ptt.gov.tr / Sayfalar / Posta/ Kayitli ElektronikPosta.aspx, erişim tarihi 01.04.2020).

¹⁵ ATALI, Murat/ERMENEK, İbrahim/ÜÇÜNCÜ, Hilal, **Tebligat Hukuku Temel Bilgisi**, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 58.

¹⁶ Bkz AKKAN, **2018**, s. 37.

¹⁷ Bkz TÜZÜNER, **2011**, s. 150 vd; VAROL, Asaf/ BAŞTÜRK, İhsan, “Hukuki ve Teknik Boyutuyla Elektronik Tebligat ile Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2015, Sayı: 1, (s. 263-278), s. 270; AKKAN, **2018**, s. 47 vd.

¹⁸ ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, **2019**, s. 59.

ortaya koyan işlemdir. Elektronik tebligatın belgelendirilmesi, işlem ve delil kayıtları ile gerçekleştirilir. Başka bir deyişle, işlem ve delil kaydı aracılığıyla elektronik tebligatın çıkarıldığı ve muhataba ulaştığı belgelendirilmektedir¹⁹. İşlem kaydı, PTT tarafından elektronik tebligat hizmetinin verilmesi sırasında meydana gelen ve mevzuat gereği kaydının tutulması zorunlu olan tüm bilişim sistemi işlem kayıtlarıdır (Yön. m. 3,1-g). Delil kaydı ise, tebligatın; tebligatı çıkarmaya yetkili makam ve merciden UETS tarafından teslim alındığına, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığına, okunduğuna ve usulen tebliğ edilmiş sayıldığına dair üretilen ve elektronik sertifika ile imzalanmış kayıtlardır (Yön. m. 3-b).

PTT UETS tarafından, tebligatın merciden çıkışından muhatabına ulaşmasına kadar tüm işlem ve delil kayıtları zaman damgası ile belgelendirilmektedir. Zaman damgası, bir elektronik verinin, üretildiği, değiştirildiği, gönderildiği, alındığı veya kaydedildiği zamanın tespit edilmesi amacıyla, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından elektronik imzayla doğrulanan kayıttır (Elektronik İmza Kanunu m.3/h). UETS, elektronik tebligat mesajını zaman damgasıyla ilişkilendirerek muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştırır (Yön. m. 9/2). Dolayısıyla elektronik tebligatın hangi tarihte gerçekleştiği zaman damgasıyla; elektronik tebligatın yapıldığının ispatı ise delil kaydıyla tespit edilir²⁰. Bütün bu süreçten sonra, klasik usulle yapılan tebligata ilişkin işlemlerin “tebliğ mazbatası” ile belgelendirilmesinde olduğu gibi, elektronik tebligata ilişkin bütün işlem kayıtları da “elektronik tebliğ mazbatası” ile belgelendirilmektedir²¹; örneğin, e-tebliğ mazbatasında sırayla işlem kayıtlarının tarihleri ve açıklamaları yer almaktadır: 2019-12-31 09:35:00 tarihinde muhatap hesabına teslim edilmek üzere UETS tarafından işlemin teslim alındı; 2019-12-31 09:35:00 tarihinde tebligat alıcı için ayrılmış tebligat alanına (hesabına) başarılı bir şekilde konuldu; 2019-12-31 17:59:00 tebligat, alıcısı tarafından açıldı; 2020-01-05

¹⁹ YARDIMCI, Taner Emre, “Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2019, Sayı: 3, (s. 3-38), s. 25; ATALI/ERMENEK/ÜÇÜNCÜ, **2019**, s. 59.

²⁰ YARDIMCI, **2019**, s. 26.

²¹ Bkz AKKAN, **2018**, s. 49.

tarihinde tebligat, alıcının hesabına iletilmesine müteakip mevzuat gereği belirlenen süre sonunda otomatik olarak okundu sayıldı.

Elektronik tebligatın Tebligat Kanunu'ndaki hüküm ve sonuçları doğurabilmesi az yukarıda da değinildiği üzere bu iki temel unsurun varlığına bağlıdır. Elektronik tebligatın iki unsuru veya birinin mevcut olmaması durumunda tebligatın usulsüzlüğü değil, yokluğu sonucu ortaya çıkar; bu iki unsur mevcut olmakla beraber, kanunda belirtilen usule uygun değilse, tebligatın usulsüzlüğü (usulsüz tebliği) sözkonusu olur²².

O halde Tebligat Kanununa ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği'ne uygun olarak yapılmış bir tebliğ yok veya usulüne uygun değil ise, kanunun tebliğe bağladığı hukuki sonuçların da doğmadığı kabul edilmelidir; fakat, usulsüz tebligatın, tebligatın yokluğundan ayırt edilmesi gerekir²³. Tebligat yokluğu durumunda, ortada bir hukuki işlemin olmadığı kabul edilir ve mevcut olmayan bir tebligat söz konusu olduğunda, yapılmış bildirim geçersizdir²⁴. Tebligat yokluğu durumunda yeniden tebligat çıkarılması gerekir. Buna karşın usulsüz tebligatta ise, yapılmış bir tebligat işlemi olmakla beraber belirli tebligat hukuku kurallarına uyulmamıştır. Böyle bir durumda usulsüz tebligatın geçerli olabilmesi, muhatapın bu tebligatın içeriğini öğrenmesine bağlıdır. Muhatap usulsüz tebligatı bir şekilde öğrenmiş ve bunu beyan etmişse, Tebligat Kanunu m. 32,2'e göre öğrenme ile birlikte usulsüz tebligat usulüne uygun olduğu kabul edilerek geçerli duruma gelir. Bu durumda ise, muhataba yeniden tebligat çıkarılmaz²⁵.

Son olarak elektronik tebligata bağlanan sonuçlar bakımından delil kaydının, zaman damgasından ayırdedilmesi gerektiğini belirtmek gerekir. Delil kaydının mevcut olmaması, elektronik tebligatın yokluğu sonucunu doğurur; çünkü bu hâlde tebligat işleminin varlığı için gerekli olan bilgilendirme ve belgelendirme unsurlarından belgelendirme işlemi gerçekleşmemiş olur²⁶. Delil kaydı ile elektronik tebligatın

²² MUŞUL, 2016, s. 45; GÜNEŞ, Derya Belgin, “Tebliğ Yokluğu”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Yıl: 2016, Cilt: LXXIV, Sayı: 1, (s. 221-231), s. 221.

²³ MUŞUL, 2016, s. 45, 48.

²⁴ GÜNEŞ, 2016, s. 222.

²⁵ ÖZBAY/YARDIMCI, 2018, s. 109.

²⁶ YARDIMCI, 2019, s. 25.

yapıldığı ispat edilebilse de zaman itibariyle tespit için ayrıca belgede zaman damgasının olması gerekir²⁷; çünkü, zaman damgası tebligatın hüküm ve sonuçlarını doğrulacağı tarihi belirler²⁸. Dolayısıyla, delil kaydında, zaman damgasının mevcut olmaması durumunda, elektronik tebligatın ulaştığı tarih tespit edilemez. Böyle bir durumda, Tebligat Kanunu m. 32,2 uyarınca muhatabın elektronik tebligat mesajını öğrendiğini belirttiği tarih (usulsüz tebliğ) esas alınmalı ve muhataba yeniden bir tebligat yapılmamalıdır²⁹.

III. ELEKTRONİK TEBLİGATIN VAROLUŞ AMACI

Modern zamanda, vatandaşla vatandaş veya vatandaş ile Devlet arasındaki işlemlerde internetin kullanımı oldukça artmıştır. Bunun en önemli gerekçesi, elektronik iletişimin klasik yöntemlere göre çok daha hızlı ve çok daha az maliyetli olmasıdır. Bu durum, yani elektronik (internet yoluyla) iletişim, adli ve idari merciler arasındaki iletişime de etki ederek, elektronik yolla tebligatın kurulmasında önemli bir rol oynamıştır³⁰. Ayrıca uygulamada klasik usulle yapılan tebligata ilişkin gerek tebligat yapılmasını talep edenden kaynaklanan gerek tebligatı çıkaran merciden kaynaklanan son derece ciddi sorunlar yaşanabilmektedir³¹. Bu sorunların sonucunda ise tebligatın usulsüz veya yok hükmünde sayılmasından ötürü söz konusu işlemlerin tekrar usulüne uygun yapılması gündeme gelmektedir. Bu ise yargılamayı geciktirmektedir³².

²⁷ DALKILIÇ, Elvin Evrim, “Elektronik Tebligatın İdari İşlemler Bakımından Değerlendirilmesi”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2014, Cilt: 4, (s. 107-124), s. 114; Noterlik senetlerinde düzenleme tarihinin tespiti için de zaman damgasına başvurulmaktadır. Bkz ÖZBEK, Mustafa Serdar, **Noter Senetlerinde Sahtelik**, 4. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2018, s. 87-88.

²⁸ YARDIMCI, **2019**, s. 26.

²⁹ YARDIMCI, **2019**, s. 27.

³⁰ 6099 Sayılı Kanuna Dair Genel Gerekçe için bkz yukarı dn.2; YILMAZ/ÇAĞLAR, 2013, s. 118.

³¹ Bkz KURT-KONCA, **2014**, s. 239 vd; KOCA, Geylani, “Tebligatın Esası, Gecikmesi Sorunu ve Elektronik Tebligatın Yaygınlaştırılmasının Önemi, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2008, Cilt: 82, Sayı: 6, (s. 2985-2994), s. 2985 vd.

³² AKKAN, **2018**, s. 51; YARDIMCI, **2019**, s. 5.

Elektronik tebligatın kullanımı ile, klasik tebligatta ortaya çıkan, özellikle zaman, iş gücü ve masraf kaybı vb. gibi sorunların önüne geçilebileceği düşünülmektedir³³. Her şeyden önce klasik yolla yapılan tebligatlar için kağıt kullanılması gerekmekte ve bunun için de ağaçların kesilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Her geçen yıl ağaç kesilme ihtiyacının artmasından ötürü ülkemiz erozyon tehlikesi altına girmektedir. Elektronik tebligat için ise kağıdın kullanılması ihtiyacı olmadığından ağaçların da kesilmesi gerekmez³⁴. Dolayısıyla elektronik tebligatın kullanımının yaygınlaştırılması her şeyden önce çevrenin korunması bakımından bir gerekliliktir.

Tebliğat, muhatabın bilinen en son adresine³⁵ yapılır (Teb. K m. 10,I). Bilinen en son adresin tespitinde uygulamada bir çok sorun yaşandığı için tebligatın yapılması engellenebilmektedir. Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığının tespit edilmesi veya tebligat yapılamaması durumunda, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır (Teb.K. m.10,II). Yargıtay Kararlarında³⁶ ve doktrinde³⁷ belirtilen görüşlere göre, Tebligat Kanunu m. 21, II'e göre, tebligat yapılabilmesi, bilinen en son adrese çıkarılan tebligatın öncelikle iade edilmesini gerektirmektedir; dolayısıyla önce adrese dayalı kayıt sistemindeki adrese normal tebligat çıkarılması gerekmekte olup, normal

³³ VAROL/ BAŞTÜRK, 2015, s. 270.

³⁴ Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü internet sayfasında 25.02.2020 tarihli bir habere göre, Adalet Bakanlığı tarafından geçen yıl başlatılan elektronik tebligat uygulamasıyla bugüne kadar 20 milyon 621 bin 253 tebligat, elektronik ortamda gönderilmiştir. Böylece 700 bin ton kağıt ve 260 milyon lira tasarruf edilmiştir. Öte yandan tebligatların elektronik ortamda oluşturulması ile birlikte 700 bin ton kağıt tasarruf edilerek binlerce ağaç kesilmekten kurtarılmıştır. (<http://www.basin.adalet.gov.tr/Etkinlik/elektronik-tebligat-ile-260-milyon-lira-tasarruf-edildi>, erişim tarihi 01.04.2020); ayrıca bkz KURT KONCA, 2014, s. 262.

³⁵ Bilinen en son adres kavramı ile yerleşim yeri kavramı birbirinden farklıdır. Bilinen en son adres, yerleşim yerinden daha geniş bir içeriğe sahiptir. Yerleşim yeri, diğer deyişle ikametgah, bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir (TMK m. 19, I). Bilinen son adresin süreklilik arz etmesi, kişinin mutlaka yerleşim yerinde bulunmasını gerektirmez. Bilinen en son adresin belirlenmesinde, tebliğ isteyen beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimleri ya da mevcut belgeler esas alınır. KURT KONCA, 2014, s. 245-246.

³⁶ Yargıtay 4. HD, 19.02.2020 T., 2017/3024 E., 2020/709 K; Yargıtay 21. HD., 27.01.2020 T., 2019/1234 E., 2020/198 K.; Yargıtay 10. HD, 13.01.2020 T., 2018/2822 E., 2020/34 K. (Kazancı Bilişim -İçtihat Bilgi Bankası, erişim tarihi 01.04.2020).

³⁷ SALGIRTAY, Teoman, "Tebliğat Kanununda Yapılan Değişiklikler ve Bir Yargıtay Kararı Işığında (Yargıtay 12. HD. 2012/32459 E.-2013/ 3328 K. S.- 11.02.2013 T.) Tebligat Kanunu Uygulamaları", *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl: 2013, S. 4, (s. 297-328), s.302; KURT KONCA, 2014, s. 248.

tebligatın iade edilmesi durumunda, Tebligat Kanunu m. 21, II'e göre, tebligat yapılması gerekir. Elektronik tebligat adresi, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 8,1'e göre tek ve benzersiz şekilde oluşturulması gerektiği için klasik tebligatta ortaya çıkan bu sorun da engellenecektir.

Ülkemizde mahalle, cadde, sokak isimleri ve bina numaraları idare tarafından sıklıkla değiştirilmektedir. Bu durum da klasik tebligatta usulsüz tebligatlara yol açabilmektedir³⁸. Buna karşın, elektronik tebligatta Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 8,1'e göre, muhtabın tek ve benzersiz tebligata elverişli elektronik adresi olacağı için mahalle veya sokak isimlerinin değişmesi bu durumu etkilemeyecektir³⁹.

Yine klasik tebligatta tebligat yapılmasını talep edenden kaynaklanan bazı sorunlar da elektronik tebligat yolunun kullanılması ile giderilmiş olacaktır. Örneğin, muhatabın adresini yanlış, eksik bildirmesi veya hiç bildirmemesi sorunuyla elektronik tebligatta kural olarak karşılaşılmaması son derece zordur; zira, muhatabın adresi tek ve önceden belirli olacağı için, muhtabın adresini yanlış veya eksik bildirmesi söz konusu olamaz⁴⁰. Ayrıca, elektronik tebligat, Tebligat Kanunu'nda (m. 12,13,16,17,21) belirtilen hizmetçiye tebligat; tebliğ zarfının muhtara bırakılması; memur ve müstahdemlere tebligat hususundaki hükümlere de ihtiyaç bırakmamaktadır; yine elektronik tebligatta, tebellüğden kaçınma durumuyla karşılaşılmayacaktır⁴¹.

Klasik tebligatta tebligatı çıkaran veya yapan merciden kaynaklanan bazı sorunlar da elektronik tebligat yolu ile giderilmiş olacaktır; örneğin, muhatabın adresinin tebliğ evrakına eksik, yanlış veya okunaksız yazılması veya ilgili posta memurunun hatalı işlemleri sebebiyle postanın yanlış adrese tebligat yapılması durumları elektronik tebligatta ortaya çıkmayacaktır⁴². Zira, elektronik tebligat, muhatabın kayıtlı tek ve benzersiz elektronik posta adresine yapıldığı için, bu tebligatın başka birisinin eline

³⁸ KURT KONCA, 2014, s. 243, 246.

³⁹ Bkz AKKAN, 2018 s. 51 vd.

⁴⁰ TÜZÜNER, 2016, s. 149.

⁴¹ AKCAN, Recep/ALBAYRAK, Hakan, **Tebligat Hukuku**, 2. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2015, s. 67; TÜZÜNER, 2016, s. 149; AKKAN, 2018, s. 55.

⁴² AKKAN, 2018, s. 51.

geçmesi mümkün değildir⁴³. Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 12'e göre, elektronik tebligatın muhatabın adresine ulaşmasına dair delil kaydının PTT UETS tarafından doğrudan bildirilmesi gerekmektedir. Yine Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9'a göre, PTT UETS'nin elektronik tebligatı muhataba ulaştırması ve sonucundan muhatabı bilgilendirmesi bir zorunluluktur.

Avukatlara elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olduğundan, avukat tarafından takip edilen işlerde, Tebligat Kanunu m. 11,2'e göre avukatın bürosunda yapılacak tebligatın, resmi çalışma gün ve saatleri içinde yapılmasına da ihtiyaç bulunmamaktadır⁴⁴. Zira, avukatın elektronik tebligat adresine doğrudan elektronik yolla tebligat yapılabilirdiğinden, tebligat için avukatlık bürosunda birisinin bulunması da gerekmez.

Sonuç olarak, elektronik ortamda iletişimin kurulmasının hızlı, ucuz olması ve klasik usulle yapılan tebligata ilişkin sorunların, elektronik tebligat ile giderilebileceği düşüncesi ile, tebligatın klasik tebligat yerine, elektronik yolla yapılabilmesine ilişkin yasal düzenlemeler yapılmıştır.

IV. ELEKTRONİK TEBLİGATA İLİŞKİN TEMEL İLKELER

Elektronik tebligatın, yargılamaya ilişkin temel hak ve ilkelerden olan adil yargılanma hakkı (AY m. 36), hukuki dinlenilme hakkı (HMK m. 27), usul ekonomisi ilkesi (AY m. 141; HMK m. 30) ve kişisel veriler bakımından özel hayatın dokunulmazlığı (AY m. 20) ile yakından ilişkisi vardır⁴⁵. Elektronik tebligatın sözcüğü konusu temel hak ve ilkelerle yakından ilişkisi sebebiyle, elektronik tebligatın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikten ziyade Tebligat Kanunu ile ayrıntılı hükümlerle düzenlenmesi daha yerinde olurdu⁴⁶.

⁴³ VAROL/BAŞTÜRK, 2015, s. 270.

⁴⁴ Tebligat Kanunu m. 11,2'e göre, avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatın, resmi çalışma gün ve saatleri içinde yapılması kuralının, elektronik tebligat bakımından nasıl uygulanacağı hususunda bir düzenleme yapılması gerekir. Bkz AKKAN, 2018, s. 70 dn 97.

⁴⁵ Bkz TANRIKULU, 2009, s. 331; KURT KONCA, 2014, s. 242; AKKAN, 2018, s. 26.

⁴⁶ KURT KONCA, 2014, s. 263.

Elektronik tebligatın, usulüne uygun yapılabilmesi durumunda söz konusu bu temel hak ve ilkelere hizmet edeceği bir gerçektir. Özellikle elektronik tebligatın, klasik usulle yapılan tebligata kıyasla kısa sürede ucuz bir şekilde tamamlanması sonucu, adil yargılanma hakkının bir unsuru olan makul sürede yargılanma hakkına ve usul ekonomisi ilkesine hizmet edeceği kesindir⁴⁷. Söz konusu bu temel hak ve ilkelerin gereği Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 4'e göre, elektronik tebligat uygulamasında aşağıdaki ilkelerin mutlak surette yerine getirilmesi gerekmektedir:

- Teslim, bilgilendirme ve belgelendirmenin sağlanması.
- Bilgi güvenliğinin sağlanması.
- Kişisel verilerin korunması.
- Entegrasyon ve işbirliğinin sağlanması.
- Hizmet kalitesinin sağlanması.
- Ulusal ve uluslararası standartların sağlanması.

Elektronik tebligat işlemlerini yürütebilmek amacıyla PTT AŞ tarafından Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) kurulmuştur. Bu sistem elektronik tebligat ile ilgili işlemlerin bilgilendirilebilmesi ve belgelendirilebilmesi amacıyla kurulmuştur. Buna göre, PTT UETS, elektronik tebligatı yapan merci olarak yukarıda belirtilen ilkeleri gerçekleştirmekle yükümlüdür. Söz konusu ilkelerin gerçekleştirilmesinin sağlanabilmesi durumunda elektronik tebligat yöntemine de güven artacak ve kullanımı yaygınlaşacaktır. Tebligat Kanunu m. 7a'da yapılan son değişiklikler ile elektronik yolla zorunlu tebligat yapılması gereken muhatapların kapsamında genişletilme yapılmıştır; fakat buna rağmen uygulamada sermaye şirketlerinin kendilerine ait elektronik tebligat adresi kullanmak yerine, klasik posta adreslerini kullanmaya devam ettiği görülmektedir. Yine isteğe bağlı olarak elektronik tebligat adresi kullanan muhatap sayısı oldukça azdır. Kanaatimizce elektronik tebligatın kullanımının yaygınlaştırılmasını muhataplar bakımından daha cazip kılmak gerekir; örneğin,

⁴⁷ VAROL/BAŞTÜRK, 2015, s. 271; KURT KONCA, 2014, s. 262.

elektronik tebligat hizmetinden alınacak ücretlerin makul seviyede tutulması, isteğe bağlı muhatap sayısında da artış sağlayacaktır⁴⁸.

Elektronik tebligatta endişe yaratan hususların başında kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanması gelmektedir⁴⁹. Bunun sebebi ise elektronik ortamda bilgi güvenliğinin sağlanması bakımından sisteme erişimin diğer fiziken tutulan sisteme göre daha kolay olmasıdır⁵⁰. Bilgi güvenliğinin ihlali, PTT UETS'nin kendi içerisinde oluşabileceği gibi, sisteme dışarıdan yapılan hukuka aykırı müdahaleler sonucunda da oluşabilir. Özellikle elektronik tebligatın kullanılmasıyla beraber kazanç vb amaçla kişisel verilerin yok edilmesi, değiştirilmesi, devri gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır⁵¹. Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 23'e göre, PTT, UETS'nin güvenliğini ve bu sistemde kayıtlı verilerin muhafazasını sağlayacak her türlü tedbiri almakla yükümlüdür. Bunun için PTT güvenli sistem ve cihazlar kullanarak, bunların bulunduğu bina veya alanın korunmasını sağlamalıdır.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 27'e göre, Adalet Bakanlığı, PTT'nin elektronik hizmetleri ile ilgili işlemlerini denetleyen birimdir. Buna göre, Bakanlık, PTT'nin elektronik hizmetini mevzuata uygun olarak sağlayıp sağlayamadığını kendiliğinden veya şikayet üzerine her zaman denetleyebilir. Fakat bunun dışında bu sisteme hukuka aykırı müdahalenin önlenmesi, kanun ile ayrıca düzenleme yapılmasını gerektirmektedir. Özellikle Tebligat Kanunu'nda elektronik tebligata özgü suç ve cezaların ayrı bir bölümle hükme bağlanması gerekir⁵². Yine kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanması noktasında UETS'nin hukuken

⁴⁸ Bkz KURT KONCA, 2014, s. 265; TÜZÜNER, 2016, s. 155.

⁴⁹ Bkz AKKAN, Mine, "Elektronik Ortamda Tebligat Yapılmasına İlişkin Gelişmeler", **Haluk Konuralp Anısına Armağan**, C.I, Yetkin Yayınevi Ankara 2009, (s. 31-63) (Tebligat), s. 31; TANRIKULU, 2009, s. 335; BÖRÜ, Levent, "Elektronik Tebligat Yönetmeliği Taslağı'na İlişkin Kısa Bir Değerlendirme", **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2012, Sayı: 2, (s. 405-410), s. 406; AKİL, Cenk, "11.1.2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Yıl: 2012, Sayı 101, (s. 247-266), s. 254; ÖZBAY, İbrahim, "6099 Sayılı Kanun ve Tebligat Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler", **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2012, Cilt: 16, Sayı: 1-2, (s. 115-157), s. 128.

⁵⁰ TANRIKULU, 2009, s. 330.

⁵¹ KURT KONCA, 2014, s. 264.

⁵² KOCA, 2014, s. 2993; KURT KONCA, 2014, s. 264.

sorumluluğunun ne olduğu Tebligat Kanunu'nda ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde açıkça tanımlanmalıdır⁵³. Bu konuda en önemli gelişme kişisel verilere hukuka aykırı müdahalelerin önlenmesi amacıyla 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 2016 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş olmasıdır⁵⁴. Buna göre, kişisel verileri işleyen ve saklayan PTT UETS'nin Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun denetimine tabi olduğunu ifade edebiliriz⁵⁵.

V. ELEKTRONİK TEBLİGATIN UYGULAMA ALANI VE SÜJELERİ

A. Genel Olarak

Tebligat Kanunu m. 1'e göre, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler tarafından elektronik tebligatı yapacak olan PTT UETS aracılığıyla muhataba ait elektronik tebligat adresine bildirim yapılacak ve bu bildirimin belgelendirilmesi gerekecektir. Buna göre, tebligatı çıkarmaya yetkili makam ve merciler tarafından PTT UETS vasıtasıyla yapılacak elektronik tebligata ilişkin hususlar, elektronik tebligatın uygulama alanını, kapsamını belirleyecektir⁵⁶.

Elektronik yolla tebligatın yapılması ise, bazı resmi sùjelerin varlığına bağlıdır. Buna göre, tebligatın çıkarılması talebinde bulunan gönderici, tebligatı çıkaran merciye (örneğin noterliğe) başvurması gerekmektedir. Tebligatı çıkaran merci, gönderici tarafından talep edilen işlemi hazırlayacaktır; fakat gönderilme işlemi tebligatı çıkaran merci değil, tebligatı yapan mercii olarak PTT gerçekleştirecektir. PTT bu işlemler için Ulusal Elektronik Tebligat Sistemini (PTT UETS) kurmuştur ve tebligatı yapan merci olan PTT bu işlemlerde tekel konumundadır. Yine muhataba tebligatın elektronik ortamda ulaştırılması ve bunun belgelendirilmesi işlemi PTT UETS tarafından yapılacaktır.

⁵³ PTT'nin kusursuz sorumluluğunun öngörülebileceği hususu hakkında bkz BÖRÜ, 2012, s. 408.

⁵⁴ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısının ivedikle kanunlaşması gerektiği yürürlükten kaldırılan Elektronik Tebligat Yönetmeliği öncesinde doktrin tarafından ileri sürülmüştü bkz BÖRÜ, 2012, s. 40; AKDAĞ, Sami, "Klasik Tebligatın Sorunlarının Elektronik Tebligat Sürecine Etkileri", *İstanbul Barosu Dergisi*, Yıl: 2013, Cilt: 87, Sayı: 1, (s. 271-274), s. 273.

⁵⁵ Bkz AKKAN, 2018, s. 57.

⁵⁶ YARDIMCI, 2019, s. 6; AKKAN, 2018, s. 37.

B. Tebligatı Çıkaran Makam ve Mercî

Tebliğat Kanunu m. 1’de tebligatı çıkaran makam ve merciler sınırlı sayıda belirtilmiştir. Bu madde hükmünde belirtilmeyen bir makam veya mercî tebligat çıkaramaz; dolayısıyla tebligatı çıkaran makam ve mercilerin kapsamının arttırılabilmesi, ancak kanuni düzenlemelerle mümkündür⁵⁷. Tebligat Kanunu m. 1’e göre, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler şunlardır: Kazaî merciler, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, düzenleyici ve denetleyici kurumlar, sosyal güvenlik kurumları, il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişilikleri, barolar ve noterler⁵⁸. Söz konusu makam ve merciler, Tebligat Kanunu m. 7a ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 1,2’e göre, elektronik tebligatı çıkarmaya da yetkilidir.

Elektronik tebligatı çıkaran makam ve mercilerin elektronik tebligat adreslerine ve güvenli elektronik imzaya sahip olmaları gerekmektedir⁵⁹.

Tebliğatı çıkaran makam ve mercî, zorunlu muhatapların elektronik tebligat adreslerinin bulunup bulunmadığını kendiliğinden araştırmakla yükümlüdür. Dolayısıyla, gönderici, tebligatı çıkaran makam ve merciden elektronik tebligat yerine klasik yolla tebligat yapılmasını talep etmiş olsa dahi, tebligatı çıkaran mercî, kendiliğinden muhatabın elektronik tebligat adresine tebligat çıkarması gerekir. Bu noktada da UETS tarafından hazırlanan elektronik tebligat adresi rehberinden⁶⁰ muhatapların adresleri tespit edilebilecektir. Söz konusu adres rehberinden, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 6 gereği muhatabın TC kimlik numarası, Mersis numarası (Merkezi Sicil Kayıt Sistemi) ve DETSİS (Devlet Teşkilatı Merkezi Kayıt Sistemi)⁶¹ numarası ile adres araştırması yapılabilecektir⁶².

⁵⁷ ÖZBAY, 2014, s. 1425, 1426; Tebligatı çıkaran makam ve mercî kapsamının genişletilmesi hususunda hakem kurulunun (HMK m. 438) ve iflas idaresinin (İİK m. 238,2, 247) de elektronik tebligat çıkarabimesi önerisi için bkz YARDIMCI, 2019, s. 7.

⁵⁸ Tebligat çıkaran makam ve merciler için bkz MUŞUL, 2016, s.26 vd; ÖZBAY/YARDIMCI, 2018, s. 22 vd.

⁵⁹ AKKAN, 2018, s. 58.

⁶⁰ Bkz aşağı VI, C.

⁶¹ KAYSİS’in alt modülü olan DETSİS, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Teşkilatı içerisinde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatlarında yer alan tüm birimlerinin hiyerarşik

C. Tebligatı Yapan Mercî

Tebligat Kanunu m.1'e göre tebligatı yapabilme yetkisine sahip mercî, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirkettir. Tebligat Kanunu m. 7a'a göre ise, elektronik tebligatın yapılabilmesi için, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (PTT) tarafından Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi kurulmuştur. Buna göre, PTT UETS elektronik tebligatı yapabilen tek mercidir.

D. Muhatap

Elektronik yolla tebligatın muhatapları, Tebligat Kanunu m. 7a,1'de öngörülen zorunlu muhataplar ve Tebligat Kanunu m. 7a,2'de öngörülen isteğe bağlı muhataplar olmak üzere iki çeşittir:

1. Zorunlu Muhataplar

Tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olanlar, kısaca zorunlu muhataplar, Tebligat Kanunu m. 7a,1'da ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5'de hükme bağlanmıştır. Buna göre, burada belirtilen gerçek ve tüzel kişilere tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. 19.01.2013 tarihli yürürlükten kaldırılan Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde, sadece anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligatın yapılması zorunluydu. Buna karşın 28.02.2018 tarihli 7101 sayılı Kanunla Tebligat Kanunu değiştirilerek elektronik yolla tebligat yapılması gereken zorunlu muhatapların kapsamı genişletilmiştir:

yapıya uygun olarak tek bir merkez üzerinde kayıt altına alındığı sistemdir. DETSİS içerisinde her bir kurum/birim tekil ve değişmez nitelikte T.C. DETSİS Numarası ile tanımlanmaktadır. (<https://cbddo.gov.tr/projeler/kaysis/>, erişim tarihi 01.04.2020).

⁶² Noterlikte UETS adresine, Noterler Birliği Sistemi (NBS) uygulaması ile muhatapın, TC kimlik numarası, vergi kimlik numarası veya DETSİS (Devlet Teşkilatı) numarasıyla ulaşılabilir. Dolayısıyla noterlikte muhatapın UETS'de elektronik adresinin tespiti bu şekilde yapılması gerekir. Bkz Türkiye Noterler Birliği 15.10.2019 tarihli 20 Nolu Genelge (<https://portal.tnb.org.tr/Sayfalar/AnaSayfa.aspx>, erişim tarihi 01.04.2019); Yargıtay'ın bir kararına göre, sermaye şirketinin elektronik tebligata elverişli adresinin tespiti için ilgili Ticaret Sicil Müdürlüğüne de sorulması gerekir. Bkz Yargıtay 10.HD, 13.01.2020 T., 2018/2822 E., 2020/34 K.; Yargıtay 10.HD, 24.12.2019 T., 2016/17636 E., 2019/10220 K. (Kazancı Bilişim- İctihat Bilgi Bankası, erişim tarihi 01.04.2020).

- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar;

- 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahallî idareler;
- Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları;
- Kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri;
- Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar;
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları;
- Kanunla kurulanlar da dâhil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişileri;
- Noterler;
- Baro levhasına yazılı avukatlar;
- Sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişiler;

- İdareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birim.

Söz konusu bu hükümde her ne kadar elektronik tebligatın gerçek ve tüzel kişilere yapılmasından söz edilse de bu hükümlerin içerisinde tüzel kişiliğe sahip olmayan topluluklar da yer almaktadır. Örneğin, adli ve idari yargı mercileri ile icra müdürlüklerinin tüzel kişiliği bulunmamakta ve Devlet'in (Adalet Bakanlığı'nın) tüzel kişiliği adı altında temsil edilmektedir. Buna rağmen, tüzel kişiliği olmayan bu mercilerin sanki tüzel kişiliği varmış gibi düzenlemede yer alması uygun olmamıştır⁶³.

Tebliğat Kanunu m. 1'e göre tebligatı çıkaran mercilerin büyük bir kısmı aynı zamanda tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olan muhataplardandır. Tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olan muhataplara elektronik yolla tebligat

⁶³ YARDIMCI, 2019, s. 9.

yapılabilmesi için kendilerine ait elektronik tebligat adreslerinin bulunması zorunludur. Buna göre, tebligatı çıkaran merci ve makamın, zorunlu muhataplara elektronik posta yoluyla tebligat yapabilmesi her iki tarafın da elektronik tebligat adreslerinin bulunmasına bağlıdır; örneğin, noterlik tarafından bir sermaye şirketi olan anonim şirkete gönderilecek tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olduğu için, gerek tebligatı çıkaran noterliğin gerek muhatap olan şirketin elektronik tebligat adresinin bulunması zorunludur⁶⁴.

Zorunlu muhataplar kapsamında belirtilen kimselere elektronik yolla tebligat yapılması gerekmektedir. Fakat bu tür kimselere sadece meslekleri ile ilgili hususlarda elektronik yolla tebligat zorunluluğu bulunmakta olup, şahsi işlemleri ile ilgili kendilerine elektronik yolla tebligat zorunluluğu bulunmamaktadır⁶⁵. Örneğin, avukatın müvekkili adına açmış olduğu bir davaya ilişkin işlemde elektronik yolla tebligat zorunluluğu bulunmaktayken, avukatın kendi adına avukatlık sıfatını kullanmaksızın bir vatandaş kimliği ile açmış olduğu bir davaya ilişkin işlemde elektronik yolla tebligat zorunluluğu bulunmamaktadır.

Kanunda sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişiler zorunlu muhataplardan sayılmış olmakla birlikte, Ceza Muhakemesi Kanunu m. 253’de belirtilen uzlaştırmacılar bu kapsamda belirtilmemiştir. Kanaatimizce uzlaştırmacıların da zorunlu muhataplardan sayılması uygun olurdu.

2. İsteğe Bağlı Muhataplar

Tebliğatın elektronik yolla yapılması isteğe bağlı olanlar, kısaca isteğe bağlı muhataplar, Tebligat Kanunu m. 7a,3 ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5,2’de hükme bağlanmıştır. Buna göre, tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olan muhataplar dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere, talepleri halinde elektronik tebligat adresi verilir. Bu durumda bu kişilere elektronik tebligat adresinin verilmesi ile birlikte tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olacaktır.

⁶⁴ AKKAN, 2018, s. 58.

⁶⁵ Bkz YARDIMCI, 2019, s.9-10; AKKAN, 2018, s. 69.

O halde, elektronik yolla tebligatı zorunlu olanlar dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere, talep etmeleri durumunda elektronik tebligat adresi verilebilecektir ve böylece bu kişilere elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olacaktır. Örneğin, avukat olan kimse aynı zamanda vatandaş olarak Tebligat Kanunu m. 7a,2 ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5,2'e göre kendi isteğiyle avukatlık mesleği dışındaki işlemleri için elektronik tebligat adresi almış olması durumunda artık kendisine bu konuda elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olacaktır. Dolayısıyla, tebligatın elektronik ortamda yapılması her ne kadar isteğe bağlı da olsa, elektronik tebligatın yapılması konusunda bir kez talep edilerek elektronik tebligat adresi alınması durumunda, artık diğer klasik usullere göre tebligat yapılamayacaktır⁶⁶. Böyle bir durumda, elektronik tebligat adresi edinildikten sonra bu kimselere tebligatı çıkarmaya yetkili bütün makam ve merciler (örneğin, noterler) tarafından elektronik yolla tebligat yapılması gerekir. İşte bu sebeple, muhatapların isteğine bağlı elektronik tebligat adresi başvurularında bu konuda açıkça bilgilendirilmeleri gerekir⁶⁷.

Kendi istekleriyle elektronik tebligat adresine sahip olan muhataplar bir kez elektronik tebligat adresi edinmiş ve UETS'ye kaydolmuş ise, bu kişilerin adresleri, tebligat çıkaran makam ve merciler tarafından ayrıca ve açıkça bildirilmesine gerek olmaksızın kullanılabilir⁶⁸.

VI. ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİ

A. Elektronik Tebligat Adresinin Alınması

Elektronik tebligat adresinin oluşturulması muhatap bakımından zorunlu ve isteğe bağlı olmak üzere iki şekilde gerçekleşebilir:

Zorunlu muhatapların elektronik tebligat adresi alabilmeleri Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 6,1'e göre, zorunluluğun başladığı tarih olan 01/01/2019 tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili ilgili kurum, kuruluş veya birlik tarafından PTT'ye başvuru

⁶⁶ YARDIMCI, 2019, s. 10; AKKAN, 2018, s. 69, 70.

⁶⁷ AKKAN, 2018, s. 72.

⁶⁸ AKKAN, 2018, s. 72.

yapılmış olmasına bağlıdır⁶⁹. Dolayısıyla, zorunlu muhatapların elektronik tebligat adresi alabilmeleri belirlenen sürede elektronik tebligat adresine başvuruda bulunmalarını gerektirir. Başvuruda bulunurken Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 6,2’de istenen bilgi ve belgelerin de eklenmesi gerekir.

PTT, elektronik tebligat adresi başvurusunun yapıldığı tarihten itibaren bir ay içinde elektronik tebligat adresini, gerçek kişiler için kimlik bilgilerini, tüzel kişiler için ise tabi oldukları sistem bilgilerini esas almak suretiyle tek ve benzersiz olacak şekilde oluşturur ve UETS’ye kaydeder (Yön. m. 8,1). PTT, zorunlu muhataplar için oluşturduğu elektronik tebligat adresini, adres sahibine verilmek üzere ilgili kurum, kuruluş veya birliğe gönderir. Teslim işleminin gerçekleştiği kendisine iletildikten sonra, PTT söz konusu bu adresleri tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunar (Yön. m. 8,2).

İsteğe bağlı muhatapların elektronik tebligat adresi alabilmeleri, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7’de düzenlenmiştir. Öncelikle isteğe bağlı elektronik tebligat adresi alınabilmesi için, zorunlu muhataplarda olduğu gibi başvuru konusunda belirlenen kesin bir süre yoktur. İsteğe bağlı muhatap, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7,2’de istenen bilgi ve belgelerle birlikte elektronik tebligat adresi başvurusunu PTT’ye yapacaktır. PTT de, bu başvurunun yapılması üzerine elektronik tebligat adresini tek ve benzersiz olacak şekilde oluşturur ve UETS’ye kaydeder (Yön. m. 8,2). Bununla birlikte, PTT elektronik tebligat adresini ilgisine teslim eder ve bu adresi tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunar (Yön. m. 8,3).

Muhataba elektronik tebligat adresinin oluşturulduğu bilgisinin PTT UETS tarafından Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 8,2-3’e göre verilmesi gerekir. Başka bir deyişle, PTT bu bilgiyi muhataba vermekle yükümlüdür. Dolayısıyla, elektronik tebligat adresinin oluşturulduğu konusunda muhatap henüz bilgilendirilmeden, muhatabın elektronik tebligat adresine tebligat yapılması durumunda, bunu usulsüz tebligat olarak değerlendirmek gerekir⁷⁰.

⁶⁹ Doktrinde zorunlu muhataplar için elektronik tebligat adresi başvuru süresinin daha uzun olması gerektiği yönünde görüşler bulunmaktadır. Bkz AKKAN, 2018 s. 161; YARDIMCI, 2019, s. 15.

⁷⁰ YARDIMCI, 2019, s. 17.

B. Elektronik Tebligat Adresinin Kapatılması

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17’de elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatılması düzenlenmiştir. Elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatılabilmesi ilgilinin talebine bağlıdır. PTT, adres kapatmaya ilişkin talepleri, yedi gün yirmi dört saat esasına göre kesintisiz olarak alabilir (Yön. m. 18,2). Elektronik tebligat adresi, kapatmaya ilişkin başvurunun yapıldığı tarihten öncesine etkili olacak şekilde kullanıma kapatılamaz (Yön. m. 19,1).

Zorunlu muhatap kapsamındakiler için tebligatın elektronik yolla yapılması zorunluluğu ortadan kalktığı takdirde, ilgili kurum, kuruluş veya birlik tarafından bir ay içinde PTT’ye gerekli bildirimin yapılması gerekir; böylece elektronik tebligat adresi, bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde PTT tarafından kullanıma kapatılması gerekir (Yön. m. 17,1). Burada, zorunlu muhataplar için tebligatın elektronik yolla yapılması zorunluluğunu ortadan kaldıran durumlara ilişkin bir açıklık getirilmemiştir. Ancak burada hemen şunu belirtmek isteriz ki, zorunlu muhatapların isteğine bağlı olarak elektronik tebligat adresi kapatılamaz⁷¹; bunlar için özellikle zorunlu muhatap kapsamından çıkarılmış olmasına ilişkin bir olayın varlığı durumunda elektronik tebligat adresinin kapatılması mümkün olabilir. Örneğin, baro levhasına yazılı avukatın, baro sicilinden kaydını sildirerek sadece hukuki danışman olarak çalışmak istediğini bildirmesi durumunda, artık söz konusu avukatın elektronik tebligat adresi kullanma zorunluluğu bulunmaz.

İsteğe bağlı muhatap kapsamındakiler için oluşturulan elektronik tebligat adresinin, ilgilinin talebi üzerine talep tarihinden itibaren bir ay içinde PTT tarafından kullanıma kapatılması gerekir (Yön. m. 17,2). Burada, zorunlu muhataplardan farklı olarak, isteğe bağlı muhataplar diledikleri zaman elektronik tebligat adreslerini kapatabileceklerdir.

⁷¹ Doktrindeki bir görüşe göre, zorunluluğun hangi hallerde sona ereceğine hiçbir açıklık getirilmemesinin bazı sakıncaları olabilir; ona göre, muhatapın beyanına dayalı kasıtlı olarak kapatma durumunun gerçekleşebileceği, keyfi bir başvuru sonucu elektronik tebligat adresinin kapatılmasına izin verilmemesi gerekir; örneğin, tasfiye gerçekleşmemişse özel hukuk tüzel kişilerinde elektronik tebligat adresi kapatma başvurusu reddedilmelidir (YARDIMCI, 2019, s. 21-22).

Kısıtlılık, ceza infaz kurumuna girme veya askerlik hizmeti gibi hukuki ve fiili sebeplerle elektronik tebligat hizmetinden yararlanma imkânı ortadan kalkmış muhataba ait elektronik tebligat adresinin ilgilisinin bildirimi üzerine PTT tarafından bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde kullanıma kapatılması gerekir (Yön. m. 17,3).

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 18,1'e göre, elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatıldığı an, zaman damgasıyla kayıt altına alınır ve kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresine tebligat yapılamaz. Bu hüküm, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17 ile birlikte yorumlandığında, ilgilinin talebi üzerine bir ay içerisinde PTT muhatabın elektronik tebligat adresini kapatmalıdır; fakat PTT ilgilinin talebinden bir gün sonra veya yirmi dokuzuncu günde de tebligat adresini kapatabilme yetkisine sahiptir. Dolayısıyla ilgilinin kapatma talebinden sonra bu bir aylık süre içerisinde elektronik tebligat adresine hala tebligat yapılması mümkün olduğu için, kapatma talebinin yapıldığı zaman ile PTT'nin tebligat adresini kullanıma kapattığı zaman arasında yapılan tebligatları geçerli kabul etmek gerekir. Elektronik tebligat adresinin sistemden tamamen kaldırıldığı veya kapatıldığı zamandan sonra gelen tebligatları ise usulsüz tebliğ olarak değerlendirmek gerekir⁷². Kapatma başvurusunda bulunma imkânına sahip olmayan muhatabın ise Hukuk Mahakemeleri Kanunu m. 95 hükmüne göre eski hale getirme talebinde bulunması düşünülebilir⁷³.

PTT, elektronik tebligat adresini kapatmış olsa dahi bu kapatılan adres altı ay süreyle adres sahibinin erişimine açık tutulur (Yön m. 18,1). PTT sadece bu hükme göre, kapatılan bu elektronik tebligat adresine erişimin açık tutulacağını belirtmiştir; dolayısıyla kapatılan bu adrese elektronik tebligat yapılamaz. Buna rağmen yapılmış olursa burada da yapılan tebligatı usulsüz tebligat olarak kabul etmek gerekir⁷⁴.

PTT, kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresine ilişkin işlem kayıtlarını on yıl ve delil kayıtlarını ise otuz yıl boyunca güvenliğini, gizliliğini ve bütünlüğünü

⁷² Doktrindeki bir görüşe göre, elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatma işlemi zaman damgası ile kayıt altına alınmamış olsa dahi, başvurunun yapıldığı tarihten itibaren elektronik tebligat adresine yapılan bütün bildirimler usulsüz tebliğ olarak değerlendirilmelidir (YARDIMCI, 2019, s. 21).

⁷³ YARDIMCI, 2019 s. 21.

⁷⁴ YARDIMCI, 2019, s. 21.

sağlayarak saklamakla yükümlüdür (Yön. m. 18, 3). Kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresi, farklı bir kullanıcıya tahsis edilemez (Yön. m. 19, 2).

C. Elektronik Tebligat Adres Rehberi

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 24'te PTT tarafından bir elektronik tebligat adres rehberinin oluşturulacağı ve bu rehberin tebligatı çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunulacağı hükme bağlanmıştır. Zira, elektronik tebligatın uygulanabilmesi, gerek tebligatı çıkaran merciin gerek muhatabın elektronik tebligat adresinin varlığını ve bunun bilinmesini zorunlu kılar⁷⁵.

Tebligat Kanunu geçici m.1 üst başlığı teknik altyapının kurulması başlığı ile, PTT'nin, elektronik ortamda yapılacak tebligatla ilgili her türlü teknik altyapıyı bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde kurarak faaliyete geçirmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. Buna göre, Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girdiği dikkate alındığında söz konusu adres rehberinin 1.1.2020'e kadar tamamlanmış olması gerekliydi; fakat, uygulamada söz konusu adres rehberinin henüz bitirilemediği ifade edilmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait elektronik tebligat adres rehberi, Kaysis (elektronik kamu bilgi yönetim sistemi) ile yapılmaktadır ve Kaysis, tebligat çıkaran makam ve mercilerin hizmetine sunulmuştur. Söz konusu elektronik tebligat adresi rehberine www.kaysis.gov.tr web adresi aracılığıyla ulaşılmaktadır⁷⁶.

Sonuç olarak, elektronik tebligat adres rehberinin tamamlanabilmesi durumunda, muhatabın kendisi elektronik tebligat adresini tebligat çıkaran makam ve merciyeye bildirmemiş olsa bile, söz konusu makam ve merci UETS'deki kayıtları incelediğinde muhataba ait elektronik tebligat adresini rahatlıkla tespit edebilecektir⁷⁷. Elektronik

⁷⁵ YILMAZ/ÇAĞLAR, 2013, s. 119.

⁷⁶ Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi (KAYSİS), kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapısının tanımlanmasından, sunulan hizmetlere; hizmetlerde kullanılan belgelerden, kurumların iletişim ve yönetici bilgilerine kadar kamu yönetiminde yer alan unsurların mevzuat dayanaklarıyla birlikte tespit edilerek elektronik ortamda tanımlandığı, geliştirilen Dijital Türkiye (e-Devlet) uygulamalarının birbirine tek merkezden entegre edilmesini sağlayacak bilgi yönetim sistemidir. <https://cbddo.gov.tr/projeler/kaysis/> erişim tarihi 01.04.2020).

⁷⁷ AKKAN, 2018, s. 68; YARDIMCI, 2019, s. 17.

tebligat adresinin tespit edilebilmesi ise özellikle zorunlu muhataplar bakımından önemlidir; çünkü, zorunlu muhataplara mutlak surette elektronik yolla tebligat yapılmalıdır⁷⁸.

VII. ELEKTRONİK TEBLİGATIN YAPILMASI

A. Elektronik Tebligatın Hazırlanması ve Muhataba Ulaştırılması

Muhataba elektronik yolla tebligat yapılabilmesi için öncelikle onun kayıtlı elektronik tebligat adresinin olması gerekir. Muhataplar için oluşturulmuş UETS'ye kayıtlı elektronik tebligat adresleri onlara teslim edildikten sonra kendilerine elektronik yolla tebligat artık doğrudan yapılabilecektir. Burada şu hususu önemle belirtmek isteriz ki, elektronik tebligat adresi alan muhataplara herhangi bir klasik yolla tebligat yapılmasına ihtiyaç olunmaksızın doğrudan elektronik yolla tebligat yapılması gerekecektir⁷⁹.

Elektronik tebligatın hazırlanması ve muhataba ulaştırılması Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9'da düzenlenmiştir. Muhataplara elektronik tebligat mesajının bildirilebilmesi için, bu mesajın tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merci olan PTT UETS'ye iletilmesi gerekir. UETS, elektronik tebligat mesajını zaman damgasıyla ilişkilendirerek muhatapın elektronik tebligat adresine ulaştırır: Gönderici → Tebligatı Çıkaran Makam ve Merci (örneğin, noter, mahkeme) → PTT UETS → Muhatap.

Muhatap elektronik tebligat adresine, güvenli elektronik imzasını kullanarak veya e-Devlet kapısı üzerinden kimlik doğrulaması yaparak ya da PTT tarafından verilen

⁷⁸ Bu noktada tebligatı çıkaran merci olan noterliğe başvuru durumunda, noter, ilgilinin beyanını aldıktan sonra kendiliğinden muhtaba elektronik yolla tebligat zorululuğu olup olmadığını kontrol etmelidir. Aksi bir durumda ortaya çıkabilecek zarardan Noterlik Kanunu m. 162 gereği işlemin yapıldığı noter sorumlu tutulabilecektir. Noterlik Kanunu m. 162 hükmünde noterlerin hukuki sorumluluğu için kusurdan sözedilmemiştir. Buna göre, doktrindeki hakim görüş ile Yargıtay kararlarında noterlerin, kendi eylemlerinden sorumlu olduğu kişilerin davranışlarından kusuru olmasa dahi sorumlu tutulacağı belirtilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz ÖZBEK, 2018, s. 166 vd.

⁷⁹ 6099 sayılı Kanun m. 2'nin gerekçesinde ilk tebligatın klasik yöntemlere göre yapılması gerektiği belirtilmiş olmasına rağmen, 6099 sayılı Kanun ile getirilen Tebligat Kanunu m. 7a hükmünün uygulanmasında böyle bir koşul yer almamıştır. Bkz YARDIMCI, 2019 s. 19; AKKAN, 2018, s. 54.

şifre ile birlikte telefonuna kısa mesajla gelen tek kullanımlık doğrulama kodunu kullanarak erişebilecektir (Yön. m. 11).

Muhatabın talep etmesi durumunda, kendi elektronik tebligat adresine bildirimin ulaştığı konusunda UETS tarafından ücretsiz kısa mesajla bilgilendirilmesi mümkündür (Yön. m. 10,1-2). Bununla birlikte bilgilendirme mesajının hiç gönderilmemiş veya geç gönderilmiş olmasının tebligatın geçerliliğine bir etkisi bulunmamaktadır (Yön. m. 10,3). Bilgilendirmelerin yapılamaması durumu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 95'e göre eski hale getirme kurumuna başvuru için haklı bir sebep teşkil edip etmeyeceği doktrinde tartışma konusu olmuştur:

Doktrindeki bir görüşe ⁸⁰ göre, bilgilendirilmenin herhangi bir sebeple yapılamaması muhatap açısından eski hale getirmeye başvuru konusunda bir mazeret teşkil edebilir. Bununla birlikte yazar, somut olaya göre bilgilendirme mesajının ulaşım ulaşmadığı konusunda iyiniyet ve kötünियet ayrımının yapılması gerektiğini, ancak iyi niyetli durumlarda eski hale getirme kurumuna başvuru yapılabileceğini belirtmiştir.

Doktrindeki diğer bir görüşe ⁸¹ göre ise, muhatabın bilgilendirme mesajını almadığını ileri sürerek eski hale getirme kurumuna başvurması mümkün değildir; çünkü, bilgilendirme mesajı muhataba sadece tamamlayıcı ek bir imkân vermekte olup, bu bilgilendirmenin yapılmaması eski hale getirme için haklı bir mazeret sayılmaz.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 10,3 hükmü açıkça muhatabın bilgilendirilmesini tebligatın geçerliliğine etkisi olmayacağını düzenlediği için, muhatabın cep telefonuna gönderilen bu kısa mesaj tebligatın kurucu unsuru olarak değerlendirilemez ⁸². Kanaatimizce salt bu hükümden hareket edilmesi durumunda, UETS tarafından muhatabın kısa mesajla bilgilendirilmemesi Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 95'deki eski hale getirme kurumuna başvuru imkânı vermez. Bu durumda muhatap, düzenli aralıklarla elektronik tebligat adresini kontrol etmekle yükümlüdür; aksi takdirde kendisine kısa mesaj ile bilgilendirme yapılmadığı için hesabını kontrol

⁸⁰ KURT KONCA, 2014, s. 264.

⁸¹ AKKAN, 2018, s. 83 dn 120; YARDIMCI, 2019, s. 28 dn 57.

⁸² YARDIMCI, 2019, s. 27-28.

etme gereksinimi duymayan muhatabın bu sebepten ötürü hak kayıplarına uğraması ihtimal dahilindedir⁸³.

B. Elektronik Tebligatın Yapıldığı Tarih

Tebliğat Kanunu m. 7a,5 ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9,6'a göre, elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır. Dolayısıyla, elektronik tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış olarak kabul edilecektir. Bunun sebebi muhatabın elektronik tebligat adresini her gün kontrol edemeyeceği veya kendisi de açıkça izin vermedikçe onun yerine başkasının da bu adrese erişmesinin mümkün olamayacağı düşüncesindendir⁸⁴.

Elektronik tebligatta sürenin hesabı bakımından, tebligatın elektronik tebligat adresine ulaştığı gün dikkate alınmayacak, beş günlük süre ulaştığı günün ertesi günü dikkate alınarak tespit edilecektir⁸⁵. Örneğin, mesaj 01.12.2019 tarihinde elektronik posta adresine ulaşmışsa, bugün hesaba katılmayacak, bugünü takip eden beşinci günün sonunda, 06.12.2019 tarihi sonunda tebligat yapılmış sayılacaktır ve bu sebeple süre, 07.12.2019 tarihinde işlemeye başlayacaktır⁸⁶.

Vergi Usul Kanunu m. 107/A, 2'e göre, elektronik ortamda tebligatın ulaşma tarihini izleyen beşinci günün sonunda tebligatın yapılmış sayılacağına ilişkin hükmün beş günlük sürenin muhatabın haklarını kullanmasını sağlayacak yeterli ve makul bir süre olarak kabul edilemeyeceği, posta yoluyla ve ilanen tebliğ usulünde tebliğin yapılmış sayılması için öngörülen sürelerle karşılaştırıldığında beş günlük sürenin kısa

⁸³ Anayasa Mahkemesi Kararı, 19.09.2019 T. 2018/144 E., 2019/ 72 K. (RG. 26.11.2019, Sayı 30960); KURT KONCA, **2014**, s. 264.

⁸⁴ AKKAN, **2018**, s. 80; ÖZBAY, Değişiklikler, **2012**, s. 134; ÖZBAY/YARDIMCI, **2018**, s. 33.

⁸⁵ Burada gün gesabı dışında elektronik tebligatın ulaştığı saat ve dakika zamanına da dikkat edilmesi gerekir. Örneğin, saat 23:59'da elektronik tebligat ile bildirim yapılan muhatap için elektronik tebligatın ertesi gün ulaştığı kabul edilmemesi gerekir. Bkz YARDIMCI, **2019**, s. 27.

⁸⁶ ÖZBAY/YARDIMCI, **2018**, s. 33; MUŞUL, **2016**, s. 95; YILMAZ/ÇAĞLAR, **2013**, s. 122; AKKAN, **2018**, s. 80-81; "Her ne kadar, mahkemece; ek karar ile, davalının yasal süre geçtikten sonra yapılan temyiz talebi reddedilmiş ise de elektronik tebligat usulünün düzenlendiği Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesindeki düzenleme hükmü incelendiğinde, söz konusu tebligatın davalı vekilinin elektronik adresine 25.04.2019 tarihinde ulaşmış olup, bu tarihi izleyen beşinci günün sonu olan 30.04.2019 tarihinde davalıya tebligat yapılmış sayılacaktır." Yargıtay 3. HD, 15.01.2020 T., 2019/3920 E. 2020/171 K. (Kazancı Bilişim- İçtihat Bilgi Bankası, erişim tarihi 01.04.2020).

olduğu sebepleriyle Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açılmıştır. Anayasa Mahkemesi, bu beş günlük süre yönünden kanun koyucunun tercihte bulunabileceğini; muhataplara elektronik tebligat adreslerini belirli aralıklarla kontrol etme yükümlülüğünün verildiğini; anılan yükümlülüğe beşer günlük aralıklarla uyulduğu takdirde hukuki yollara başvuru süresi yönünden herhangi bir hak kaybının olmayacağını; muhatabın elektronik tebligat adresini her gün ya da beş günden daha az aralıklarla kontrol etmesi hâlinde ise tebliğin yapılmış sayılacağı tarihten de önce tebligattan haberdar olunacağı için dava açma süresi yönünden bir hak kaybı yaşanmayacağı gibi bu sürenin birkaç gün daha uzamasının söz konusu olacağı gerekçeleriyle iptal davasını reddetmiştir⁸⁷.

Muhatabın kendisi elektronik tebligatı beş günlük süreden önce öğrenmesi durumunda, tebliğ edilme tarihinin başlangıcı için beş günlük sürenin sona ermesinin beklenmesine gerek olup olmadığı doktrinde tartışma konusu olmuştur. Başka bir deyişle, elektronik tebliğ edilme tarihinin okunma tarihi olarak kabul edilip edilmeyeceği doktrinde ve yargı kararlarında tartışılmıştır:

Doktrindeki bir görüşe⁸⁸ göre, muhatabın elektronik tebligatı daha önce öğrenmiş olduğu zaman damgasıyla tespit edilebildiğinden, muhatabın elektronik tebligat adresini açtığı anın tebliğ tarihi olarak varsayılması gerekir; dolayısıyla okunma ile birlikte tebliğ edilme anı için beş günlük sürenin geçmesinin beklenmesine gerek yoktur. Bu görüşe göre, tebligat işleminde asıl amaç muhatabın bilgilendirilmesi olduğundan mesajın okunmasına rağmen beş günlük sürenin beklenmesi haklı bir gerekçe değildir.

Doktrindeki diğer bir görüşe⁸⁹ göre ise, tebliğ tarihi kanun ile açıkça tespit edildiğinden, tebligatın ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunu, tebliğ tarihi olarak varsayılmıştır. Bu sebeple, muhatabın elektronik tebligat adresine mesajın ulaşma tarihi veya okunma tarihi, tebliğ tarihi olarak kabul edilemeyecektir.

⁸⁷ Anayasa Mahkemesi Kararı, 19.09.2019 T. E. 2018/144, 2019/ 72 K. (RG. 26.11.2019, Sayı 30960).

⁸⁸ TANRIVER, Süha, **Medeni Usul Hukuku Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması**, Cilt: 1, 2. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2018, s. 457; ÖZBAY/YARDIMCI, **2018**, s. 34; YARDIMCI, **2019**, s. 27.

⁸⁹ AKKAN, **2018**, s. 81.

Yargıtay Kararlarına⁹⁰ bakıldığında ise genel olarak, muhatabın elektronik tebligat adresini açıp açmadığı irdelenmesi yapılmaksızın, tebligatın ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonu tebliğ tarihi olarak kabul edilmektedir.

Anayasa Mahkemesi bir kararında⁹¹ ise, elektronik tebligatın ulaştığı tarihi izleyen beşinci günden önce muhatabın tebligata ilişkin mesajını öğrenmesi durumunda, sürenin öğrenme ile başlayacağına hükmetmiştir. Şöyle ki, kararda, özetle Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunu m. 47,5'e göre, bireysel başvurunun, ihlalin “öğrenildiği andan” itibaren otuz gün içinde yapılacağına ilişkin hükmün öngörüldüğü; ilgili usul kuralları uyarınca sürenin münhasıran tebliğden itibaren işlemeye başlayacağını kabul edildiği uygulamalarının aksine, bireysel başvuru yolu süresinin, ihlalin öğrenilmesi esasına bağlandığını; dolayısıyla elektronik tebligatın ulaştığı beş günlük sürenin geçmesi ile tebliğ edildiği kuralının aksine, elektronik tebligat mesajının okunduğuna ilişkin zaman damgasına dayanarak mesajın öğrenildiğinin kabul edilmesi ve sürenin öğrenme anından başlatılması gerektiği belirtilmiştir. Buna göre, Anayasa Mahkemesi, elektronik tebligatta öğrenme tarihi ile tebliğ edilme tarihi arasında bir ayrım yapmıştır ve ilgili kanunda sürenin tebliğ edilme ile değil de öğrenme ile başladığının açıkça hükme bağlanmış olması durumunda,

⁹⁰ Yargıtay 5. HD, 14.01.2020 T., 2019/10042 E., 2020/156 K.; Yargıtay 3.HD, 15.01.2020 T., 2019/3920 E. 2020/171 K.; Yargıtay 21.HD, 16.01.2020 T., 2019/6207 E., 2020/181 K. (Kazancı Bilişim- İctihat Bilgi Bankası, erişim tarihi 01.04.2020) ; Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 18.09.2019 tarihli ve 2019/3962 Esas, 2019/16152 sayılı kararında, elektronik tebligatın adrese ulaştığı tarihte açılmış olduğundan hareketle, süre hesabında ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağını dikkate almaksızın, temyiz süresi hesabını elektronik tebligatın ilgili adrese ulaşması ve açılması ile okunması aynı olan tarihi dikkate alarak sonuca gitmiştir; bu yoruma göre temyiz talebinin süre yönünden reddine karar vermiştir. Ancak aynı Daire, kararın maddi bir hataya dayanılarak verildiği yönündeki itiraz üzerine bu defa bu kararıyla önceki kararını kaldırmıştır. Bu karara göre, Bölge Adliye Mahkemesi 25. Hukuk Dairesi kararının, temyiz isteminde bulunan davalı vekilinin elektronik tebligat için ayrılmış alanına, 06.03.2019 tarihinde konulmasından 5 gün sonra, tebliğ edilmiş sayılması gerektiğinden, davalı vekiline tebligatın yapıldığı tarih 11.03.2019 olarak kabul edilmesi gerektiği; Dairece temyiz talebinin 15.03.2019 tarihinde ve yasal 8 günlük temyiz süresi içinde yapıldığı hususunda maddi hata yapılarak, temyiz talebinin süreden reddine dair karar verilmesinin maddi hataya dayandığının anlaşıldığı; aynı Dairenin 18.09.2019 tarih, 2019/3962 Esas ve 2019/16152 Karar sayılı ilamının ortadan kaldırılmasına karar verildiği belirtilmiştir. Dolayısıyla Dairenin bu kararında, tebligatın, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı günden itibaren beşinci günün sonunda yapılmış sayılması gerektiği ifade edilerek temyiz talebinin yasal süre içerisinde yapılmış olduğu kabul edilmiştir. Buna göre, elektronik tebligatın yapılmasında tebligatın okunmasının bir önemi yoktur. Yargıtay 9.HD, 03.12.2019 T., 2019/7836 E., 2019/21446 K. (Kazancı Bilişim- İctihat Bilgi Bankası, erişim tarihi 01.04.2020).

⁹¹ Bkz Anayasa Mahkemesi Kararı, 15.01.2019 T., 2019/6266 (RG, 04.03.2020, Sayı 31058).

elektronik tebligatın açılarak öğrenildiği tarihin esas alınması gerektiği yönünde karar almıştır.

Kanaatimizce, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3,1-b’de delil kaydının elektronik tebligat mesajının okunduğu tarih bilgisini içereceğini öngörmüş olsa da, Tebligat Kanunu m. 7a,5 ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9,6’a bakıldığında, elektronik tebligatın muhatabın adresine ulaştığı günden itibaren beşinci günün sonunda tebligatın yapılmış varsayılacağı hükme bağlanmıştır. Bu hükme göre, elektronik mesajın okunmasına tebligatın yapılması bakımından herhangi bir sonuç bağlanmamıştır. Fakat olması gereken hukuk bakımından beş günlük süreden önce elektronik tebligat açılmış ve okunmuş olması durumunda, muhatabın tebligatı öğrendiği varsayılarak elektronik tebligatın tebliğ edilmiş olduğunun hükme bağlanmış olması gerekirdi; çünkü tebligatın asıl amacı muhatabın bilgilendirilmesidir ve elektronik tebligatın okunması ile de bilgilendirme yerine getirilmiştir. Bütün bunlarla birlikte, tebliğ süresi konusunda söz konusu tartışmayı sona erdirebilmek için kanun hükmünün şu şekilde değiştirilmesini önerebiliriz: Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda “okunmuş ve tebliğ edilmiş” sayılır⁹².

C. Tebligatın Elektronik Yolla Yapılamaması

Elektronik tebligatın yapılması tebligatı çıkarandan veya muhataptan kaynaklı bazı sebeplerden ötürü mümkün olmayabilir. Bu durum özellikle elektronik yolla tebligat yapılması gereken zorunlu muhataplar bakımından önemlidir. Tebligat Kanunu m. 7a,4’e ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 16’a göre, elektronik yolla tebligatın, zorunlu bir sebeple yapılamaması durumunda Tebligat Kanunu’nda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılacağı belirtilmiştir. Buna göre, elektronik tebligatın yapılamaması “zorunlu bir sebepe” dayanmalıdır. Kanunda ve Yönetmelikte tebligatın elektronik yolla yapılamamasının hangi durumlarda zorunlu olabileceği açıkça hükme

⁹² Nitekim Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 12’de buna benzer bir düzenleme yapılmıştır: “Mücbir sebep halleri dışında KEP hesabına erişilmemesi durumunda o işgünü içinde gelen iletinin ertesi işgünü hesap sahibine ulaştığı ve okunduğu kabul edilir.”

bağlanmamıştır; fakat Gerekçe’de⁹³ zorunlu sebebin varlığı için elektronik postaların engellenmesi, teknik altyapının zarara uğraması, istem dışı engellemeler gibi irade dışı durumların söz konusu olması gerektiği belirtilmiştir. Diğer bir deyişle, elektronik yolla tebligatın yapılmasını imkânsız kılan bir durumun varlığı zorunlu sebep olarak kabul edilmesi gerekmektedir⁹⁴. Zorunlu (mücbir) sebep, önceden öngörülemeyen, öngörülse bile karşı konulması, kaçınılması mümkün olmayan bir kimsenin iradesi dışında doğan doğal ya da sosyal olayları ifade eder⁹⁵. Anayasa Mahkemesi, bir kararında elektronik yolla tebligat yapılamamasına ilişkin zorunlu (mücbir) sebebe, ağır kaza, ağır hastalık, tutukluluk, yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi doğal afetleri örnek olarak göstermiştir⁹⁶.

Elektronik yolla tebligat zorunlu sebepten ötürü yapılamıyorsa, tebligatın amacını ortadan kaldırmamak için, Tebligat Kanunu’nda belirtilen diğer alternatif (örneğin, Tebligat Kanununda belirtilen klasik posta yoluyla veya memur vasıtasıyla) tebligat yolları uygulanmalıdır⁹⁷. Fakat Tebligat Kanunu’nda hüküm ve sonuçları tanınmamış bir yolla muhataba bildirim yapılması mümkün değildir; örneğin, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 150’e göre dosyanın işlemde kaldırılmasına karar verilebilmesi konusunda

⁹³ 7101 sayılı Kanun m. 2 ile eklenen Tebligat Kanunu m. 7a Gerekçesi için bkz Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı Gerekçe (<http://www.adalet.gov.tr/Tasarilar/YatirimOrtamitasarimetni.pdf>, erişim tarihi 01.04.2020).

⁹⁴ YARDIMCI, **2019**, s. 12.

⁹⁵ EREN, Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 24. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019, s. 628; “Mücbir sebep bir sorumluluğun yerine getirilmesini veya bir hakkın veya hukuksal imkanın veya kanuni bir avantajın kullanılmasını veya talep edilmesini, kısmen veya tamamen, geçici veya daimi surette engelleyen, bu niteliği dolayısıyla sorumluluğu kaldırır veya yerine getirilmesini, süresini ve vadesini geciktiren veya sorumluluğun niteliğini değiştiren, bir hakkın veya hukuksal imkanın veya kanuni bir avantajın kullanılmasına ilişkin sürelerin yeniden tanınmasını, sürelerin uzatılmasını veya eski hale iade edilmesini gerekli ve zorunlu kılan, kişinin önceden beklemediği, öngöremeyeceği ve tahmin edemeyeceği, beklese ve tahmin etse bile, kişilerin alabilecekleri her türlü tedbirlere rağmen meydana gelmesini engelleyemeyeceği, kişilerin tedbir alma ve ihmalde bulunmama yükümlülüklerini aşan nitelikte ve ağırlıkta olan, dıştan gelen, olağan üstü, olağan dışı ve mutad ve devamlı olanın dışında gerçekleşen nitelikte bir olay, olgu veya durumdur.” Yargıtay 11. HD, 15.12.2014 T., 2014/13893 E., 2014/19777 K. (Kazancı Bilişim- İctihat Bilgi Bankası, erişim tarihi 01.04.2020).

⁹⁶ Anayasa Mahkemesi Kararı, 19.09.2019 T., 2018/144 E., 2019/ 72 K. (RG. 26.11.2019, Sayı 30960);

⁹⁷ 7101 sayılı Kanun ile eklenen Tebligat Kanunu m. 7a Gerekçesi için bkz yuk. dn 93; Uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütleri giderme adına Tebligat Kanunu m. 7a,4’e ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 16’da değişiklik yapılarak, elektronik yolla tebligat yapılamaması durumunda “diğer klasik” usullere göre tebligat yapılacağı hususunun açıkça vurgulanması gerektiği önerilmiştir. Bkz AKİL, **2012**, s. 252; ÖZBAY, Değişiklikler, **2012**, s. 134 dn 60.

duruşma gününe ilişkin elektronik mesajın, tebligat yerine UYAP aracılığıyla avukata bildirilmesi durumunda tebligat yokluğu sonucu ortaya çıkacaktır; çünkü, Tebligat Kanunu'nda UYAP aracılığıyla bildirimle ilişkin tebligat usulü öngörülmemiştir⁹⁸. Buna göre, tebligatın elektronik yolla yapılamaması durumunda, öncelikle klasik posta yoluyla veya şartlarının oluşması durumunda memur yoluyla tebligatın yapılması; bu usullerle de tebligatın yapılamaması durumunda en son çare ilan yoluyla tebligatın yapılması gerekir⁹⁹.

Elektronik tebligatın yapılmasının mümkün olmasına rağmen, Tebligat Kanunu'nda belirtilen diğer usullere göre tebligat yapılması veya aynı işlem için hem elektronik tebligat hem klasik usulle tebligat yapılması durumlarına nasıl bir hüküm ve sonuç bağlanması gerektiği konusu doktrinde ve uygulamada tartışmalıdır:

⁹⁸ “Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 150/1 uyarınca dosyanın işlemde kaldırımasına karar verilebilmesi için tarafların usulüne uygun şekilde davet edilmiş olmaları ve buna rağmen duruşmaya gelmemeleri veya gelip de davayı takip etmeyeceklerini bildirmeleri gerekir. Somut olayda mahkemece 22/05/2017 tarihli celse de davacı vekilinin mazeretini kabul ederek duruşma gün ve saatinin UYAP’tan öğrenmesine şeklinde ara karar tesis edilmiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun uygulama alanını, adli yargı ilk derece hukuk mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri hukuk dairelerinde tutulacak kayıtlar ile yazı işleri hizmetlerinin yürütülmesi ve bu işlemlerde UYAP’ın kullanılmasına dair usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkartılan Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yönetmeliğinin 52. maddesi gereğince tebligat işlemleri 7201 sayılı Tebligat Kanunu ile Tebligat Kanunu uyarınca çıkarılan yönetmeliklere göre fiziki ya da elektronik ortamda yapılacaktır. Elektronik tebligat usulünün düzenlendiği Tebligat Kanunu’nun 7/A maddesindeki düzenleme ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümleri de dahil olmak üzere, Tebligat Kanunu ve çıkarılan Tebligat Yönetmeliği hükümleri incelendiğinde; duruşma gününün UYAP’tan öğrenilmesi usulünün uygulanabileceğine yönelik bir düzenlemeye de yer verilmediği görülmektedir. Bu nedenle olayda davanın açılmamış sayılması koşullarının gerçekleştiğinden söz edilemeyeceğinden hükmün bozulması gerekmiştir.” Bkz Yargıtay 19.HD., 14.05.2019 T., 2018/123 E., 2019/3151 K. (app.e-uyar.com, erişim tarihi: 01.04.2020); aynı yönde bkz Yargıtay HGK 18.10.2018 T., E. 2015/22-1741, K. 1468; Yargıtay 10.HD, 24.01.2017 T., 2017/202 E., 2017/493 K.; Yargıtay 1.HD., 27.09.2018 T., 2015/15652 E., 2018/12970 K. ; Yargıtay 11.HD, 19.09.2018 T., 2016/13908 E., 2018/5311 K. (Kazancı Bilişim- İhtihat Bilgi Bankası, erişim tarihi 01.04.2020); aynı yönde bkz AKKAN, **2018**, s. 77-80; YARDIMCI, **2019**, s. 12; Söz konusu Yargıtay Kararları incelendiğinde, avukatın kendisinin duruşmaya katılamayacağı hususunda mazeret ileri sürerek, daha sonra yeni duruşma gününün ayrıca mahkeme tarafından tebligata gerek kalmaksızın UYAP’tan kendisinin öğreneceğini belirtmektedir. Mahkeme de avukatın beyanı üzerine yeni duruşma gününü elektronik tebligat yolu ile tebliğ edilmesi yerine UYAP sistemine yüklemektedir. Tebligatın en önemli amacı muhatabın bilgilendirilmesidir. Zira, her tebligat masrafının ayrıca gider avansı olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 119 ve 120 gereği taraflarca karşılanması gerekmektedir. Hal böyle iken, avukatın, duruşma gününü tebligat yolu yerine UYAP’tan öğreneceğini belirtmiş olmasına rağmen, daha sonra kendisine duruşma gününün tebliğ edilmediğini iddia ederek tebliğ yokluğunu ileri sürmesi Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 29 ve Türk Medeni Kanunu m. 2’de düzenlenmiş olan dürüstlük kuralına açıkça aykırılık teşkil eder. Kanaatimizce bu konuda Tebligat Kanunu’nda bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

⁹⁹ Bkz YARDIMCI, **2019**, s. 12.

Doktrindeki bir görüşe¹⁰⁰ göre, kendilerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olan muhataplara, elektronik tebligat dışında bir usulle tebligat yapıldığında bu tebligatın usulsüz yapıldığının kabulü gerekir; çünkü, söz konusu muhataplara klasik usulle tebligat yapıldığında, Kanun'da belirlenen usule uygun hareket edilmemiş olacaktır.

Doktrindeki diğer bir görüşe¹⁰¹ göre ise, öncelikle Tebligat Kanunu m. 7a,3 hükmü ile elektronik tebligata öncelik verilmiş olmasına rağmen, klasik usuller de korunduğu için, Tebligat Kanunu m. 7a hükmüne aykırı bir yöntemle tebligat yapılması durumunda tebligat yokluğundan sözedilemez; dolayısıyla salt elektronik tebligat yapılmadığı için klasik usulle yapılmış bir tebligat işlemi usulsüz olarak da adlandırılmaz; çünkü elektronik tebligatın bizzatihi kendisi muhatapın bilgi edinme hakkına hizmet edeceğinden, elektronik tebligatın yerine muhatap klasik usulle bilgilendirilmiş sayılmalıdır.

Yargıtay Kararlarında ise bu konuda farklı görüşler bulunmaktadır. Bir Yargıtay Kararına¹⁰² göre, elektronik tebligatın yapılması zorunlu olmasına rağmen, elektronik tebligat yerine klasik posta yolu ile muhataba tebligat yapılması durumunda, posta yolu ile tebligatın yok hükmünde sayılması gerekir. Diğer bir Yargıtay Kararına¹⁰³ göre ise,

¹⁰⁰ AKKAN, 2018, s. 69, 73.

¹⁰¹ YARDIMCI, 2019, s. 12-13.

¹⁰² “İlk derece mahkemesince; 28.03.2019 tarihinde borçlu vekilinin yüzüne karşı tefhimden itibaren 10 gün içinde istinaf kanun yolu açık olmak üzere karar verildiği, 02.04.2019 tarihinde borçlu vekili tarafından süre tutum dilekçesi sunulduğu, gerekçeli kararın borçlu vekiline posta yolu ile 08.05.2019 tarihinde tebliğ edildiği, gerekçeli istinaf dilekçesinin, posta yolu ile yapılan tebliğe göre 10 günlük süre geçtikten sonra 23.05.2019 tarihinde sunulduğu görülmüştür. Ancak yukarıda yazılı yasal düzenlemelere göre; tebligat yapılan kişinin avukat olduğu nazara alındığında, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinin birinci fıkrası tebligatın elektronik yolla yapılmasını zorunlu kılıp posta yolu ile yapılan tebligat yok hükmünde olduğundan borçlu vekilinin gerekçeli istinaf isteminin süresinde olduğunun kabulü gerekir.” Bkz Yargıtay 12. HD, 26.12.2019 T., 2019/13554 E., 2019/18558 K. (app.e-uyar.com, erişim tarihi: 01.04.2020); aynı yönde bkz Yargıtay 12.HD, 25.09.2019 T., 2019/13554 E., 2019/18558 K. (Kazancı Bilişim- İctihat Bilgi Bankası, erişim tarihi 01.04.2020).

¹⁰³ “Somut uyuşmazlıkta davalıya yapılan tebligat, davalı işyerinin resmi kayıtlardaki adresleri araştırılmaksızın ve elektronik yolla tebligat yapılamaması nedeniyle usulsüz olup davalının savunma hakkı kısıtlanmıştır. Mahkemece taraf teşkili sağlanmadan yargılama yapılması hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 9. HD, 09.05.2017 T., 2017/19185 E., 2017/8236 K. (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, erişim tarihi 01.04.2020); “Somut olaya gelince; yüklenici şirketin anonim şirket vasfını haiz olduğu, kanuna göre kendisine elektronik tebligat yapılması gerektiği açıktır. Davalı M... Tur. İnş. Teks. San. ve Tic. A.Ş.'ne dava dilekçesinin usulüne uygun olarak tebliğ edilmeden davanın

elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olmasına rağmen, elektronik tebligat yerine klasik posta yolu ile muhataba tebligat yapılması durumunda, posta yolu ile yapılan tebligatın usulsüz tebliğ olarak değerlendirilmesi gerekir.

Kanaatimizce bu sorunun cevabı, elektronik tebligatın diğer klasik tebligat usullerini tamamlayıp tamamlamadığına bağlıdır. Daha önceden kanun koyucunun elektronik yolla tebligatı klasik yolla tebligattan ayırt ederek bağımsız bir tebligat usulü yaratmak istediğine değinmiştik.¹⁰⁴ . Bu noktadan hareket edilmesi durumunda, elektronik yolla tebligatın yapılması mümkün iken, zorunlu bir sebep dışında klasik usulle tebligat yapılması durumunda, klasik posta yoluyla yapılan tebligatı usulsüz tebliğ olarak değerlendirmek gerekir. Buna göre, elektronik tebligat yerine klasik usulle tebligat yapılması durumunda Tebligat Kanunu m. 32'e göre, muhatabın öğrendiğini beyan ettiği andan itibaren tebligat süresi başlatılmalıdır. Bunun dışında, aynı işlem için hem elektronik tebligat hem klasik usulle tebligat yapılmış ise, sürenin elektronik tebligatın yapıldığı andan itibaren başlatılması gerekmektedir; buna karşın muhataba klasik usulle tebligat, elektronik tebligattan önce ulaşmış ve muhatap da klasik usulle işlemi öğrendiğini beyan etmişse, bu durumda Tebligat Kanunu m. 32'e göre süre elektronik yolla tebliğ edildiği tarihten değil, klasik usulle yapılan tebliğ tarihinden başlatılmalıdır. Bu tür sorunların önüne geçilebilmesi, öncelikle tebligatı çıkaran makam ve merci tarafından aynı işlem için aynı muhataba hem elektronik tebligat hem klasik posta usulü tebligat yapılmamasına bağlıdır.

Yine bazı özel durumlar için elektronik tebligatın yapılması zorunlu olan muhataplara bu yolla tebligatın yapılması diğer klasik yolla tebligata kıyasla daha zararlı sonuçlara yol açabilmektedir. Örneğin, müvekkilin, kendi avukatının azlini noterlikten yollanacak azil tebligatı ile talep etmesi durumunda, elektronik yolla yapılacak bir azil tebligatının, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı dikkate alındığında, beşinci güne kadar avukat birçok işlemi yapabilir ve müvekkilini zarara uğratabilir. Acaba böyle bir

sonuçlandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu şekilde verilen karar ile davalının hukuki dinlenilme hakkı ihlal edilmiş olacağından hükmün bozulması gerekmektedir.” Yargıtay 14.HD, 30.03.2016 T., 2014/16889 E., 2016/3826 K. (Kazancı Bilişim- İçtihat Bilgi Bankası, erişim tarihi 01.04.2020).

¹⁰⁴ Bkz yukarı I.

durumda Tebligat Kanunu m. 2'e göre gecikmesinde zarar umulan iş olması sebebiyle elektronik yolla tebligat yerine memur yoluyla tebligatın yapılması mümkün müdür? Veya aynı durumda, gecikmesinde zarar umulan iş olması sebebiyle, Tebligat Kanunu m. 7'e göre, elektronik tebligat yerine, tebligatın postada kullanılan diğer seri veya özel hızlı posta yoluyla tebligatın¹⁰⁵ yapılması mümkün müdür? Zira özellikle aynı şehirde bulunan kimselerin birbirlerine klasik hızlı posta yoluyla tebligat yapmaları durumunda, elektronik yolla tebligata kıyasla, posta karşı tarafa en geç ertesi gün tebliğ edilebilmektedir.

Kanaatimizce, yürürlükteki mevzuat hükümlerinden hareket etmemiz durumunda, müvekkilin kendi avukatının azlini talep etmesi durumunda, avukatın zorunlu muhataplardan olması sebebiyle, aslında avukata azledildiğinin de elektronik yolla tebliğ edilmesi gerekir. Fakat, elektronik yolla tebligatın avukatın elektronik tebligat adresine ulaştığı andan itibaren 5 günlük süre sonunda tebliğ edildiği varsayıldığında, gerçekten avukatın müvekkili adına telafisi olmayan işlemlerde bulunması ihtimal dahilindedir. Böyle bir durumda elektronik yolla tebligat yapılması Tebligat Kanunu m. 2 anlamında müvekkil için gecikmesinde zarar umulan iş olduğu kabul edilerek noterin kendi memuru vasıtasıyla avukata tebligat yapabilmesi mümkün olacaktır; dolayısıyla, memur eliyle tebligatın yapıldığı andan itibaren sürenin başlatılması gerekecektir. Başka bir deyişle, Tebligat Kanunu m. 2'e göre, gecikmesinde zarar umulan işlerde elektronik tebligat yerine memur yoluyla tebligat yapılması mümkündür; çünkü, Tebligat Kanunu m. 2 hükmü zaten bu tür ivedi işler için düzenlenmiştir.

Gecikmesinde zarar umulan iş olması sebebiyle, Tebligat Kanunu m. 7'e göre, elektronik tebligat yerine, tebligatın postada kullanılan diğer seri veya özel hızlı posta yoluyla tebligatın yapılması kanaatimizce mümkün değildir. Tebligat Kanunu m. 7a hükmü gereği, elektronik yolla tebligat yerine, avukata Tebligat Kanunu m. 7'e göre diğer klasik usullerle, örneğin hızlı posta yoluyla tebligat yapılamamalıdır; yapılması durumunda ise, klasik usulle yapılan tebligatın usulsüz olduğu kabul edilmelidir. Fakat

¹⁰⁵ Posta ve Telgraf Ücret Tarifesinde belirlenen ücreti ödenmek suretiyle Telgraf ve Hızlı Tebligat ek hizmetli tebliğ evrakı da kabul edilir. Bu şekilde normal klasik tebligatın yerine ekstra ücretinin yatırılması şartıyla tebligat hızlandırılabilir(<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Posta/Tebligat.aspx>, erişim tarihi 01.04.2020).

olması gereken hukuk açısından bu tür tereddütlü sonuçların önüne geçilebilmesi için elektronik tebligata ilişkin hükümlerin mutlaka mevzuatta daha fazla ayrıntılı özel hükümlerle düzenlenmesi gerekmektedir. Başka bir deyişle bazı özel durumlarda elektronik tebligatın yerine klasik usulle tebligatın yapılabilmesine imkân veren özel ayrık durumların yasa ile hüküm bulması gereklidir. Örneğin, avukatın azli durumunda elektronik yolla tebligatın yerine Tebligat Kanunu m. 7’de öngörülen diğer klasik hızlı usullerle de tebligat yapılabilmelidir. Zira uygulamada yeterli sayıda memurun olmaması veya diğer posta yoluna göre memur eliyle tebligatın daha pahalı olması sebepleriyle memur eliyle tebligat her zaman mümkün olmayabilir.

Son olarak, yürürlükten kaldırılmış olan eski Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7,3’de elektronik yolla tebligatın yapılamaması durumunda Tebligat Kanunu’nda belirtilen diğer klasik usulle tebligatın yapılması gerektiği, bu tebligat metninde ayrıca müteakip tebligatların elektronik ortamda yapılacağının bildirileceği hükme bağlanmıştı. Yürürlükte olan Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 16’da ise, klasik usulle tebligat yapıldıktan sonra, daha sonraki tebligatların elektronik yolla gerçekleştirileceğine ilişkin bildirim hükme bağlanmamıştır. Bu noktada kendisine klasik usulle tebligat yapılmış bir kişinin daha sonraki aşamalarda da aynı usulün izleneceği beklentisi oluşabilir; bu sebeple muhataba klasik usulle yapılmış bir tebligattan sonraki tebligatların elektronik yolla yapılacağının bildirilmesi uygun olurdu¹⁰⁶.

D. Elektronik Tebligata İlişkin Kayıtların İspat Gücü

Elektronik tebligatta ispat, özellikle delil kayıtları ile sağlanmaktadır. Delil kaydı, tebligatın; tebligatı çıkarmaya yetkili makam ve merciden UETS tarafından teslim alındığına, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığına, okunduğuna ve usulen tebliğ edilmiş sayıldığına dair üretilen ve elektronik sertifika ile imzalanmış kayıtlardır (Yön. m.3,1-b). UETS, elektronik tebligatın muhatabın adresine ulaşp ulaşmadığına dair delil kayıtlarını tutar ve bu kayıtları, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciye derhal ve en geç yirmi dört saat içinde bildirir (Yön. m. 12). Muhatabın elektronik tebligat adresine ulaşma konusundaki kayıtların bu yöntemle bildirilmesi, bir nevi tebligat mazbatasının tebligatı çıkaran makam ve merciye geri gelmesine benzetilebilir;

¹⁰⁶ YARDIMCI, 2019, s. 14.

fakat klasik tebligattaki tebliğ mazbatasından farklı olarak, elektronik tebligatta, muhatabın veya muhatap adına tebligatı almaya yetkili kimselerin tebliğ evrakını aldıklarına ilişkin imzaları bulunmamaktadır; dolayısıyla, elektronik tebligata ilişkin işlemin tamamlanması için muhatabın imzasına veya tebligatı aldığına ilişkin onay yazısı göndermesi gerekli olmayıp, sadece bu tebligatın elektronik ortamda muhataba ulaştığının PTT UETS tarafından tespit edilmesi yeterlidir¹⁰⁷. Bu durum kanunda açıkça düzenlenmiş olmasına rağmen, doktrinde olması gereken hukuk bakımından ayrıca tartışma konusu yapılmıştır:

Doktrindeki bir görüş¹⁰⁸, tebligat işleminin hukuki sonuç doğurabilmesi için muhatabın elektronik tebligat mesajını aldığına dair bir onay yazısını göndermesi gerektiğini belirtmiştir.

Doktrindeki diğer bir görüş¹⁰⁹ ise, muhatabın tebligat işlemini aldığına dair onay yazısı göndermesi koşulunun uygulamada kötüye kullanılabilme ve işlemleri geciktirebilme ihtimali sebebiyle gerekli olmadığını belirtmiştir.

Elektronik tebligat yöntemi sonunda üretilen delil kayıtları, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 14'e göre, aksi ispat edilmediği sürece kesin delildir¹¹⁰. Dolayısıyla, bu hüküm ile iddia edilen maddi vakıanın gerçekleştiği konusunda hem hakime yardımcı olmak hem onu sınırlandırmak için elektronik tebligata ilişkin kayıtların kesin delil olduğu belirtilerek ispat gücü anlamında tam ispat aranmıştır.

¹⁰⁷ AKKAN, 2018, s. 49; Doktrinde bir görüşe göre, Vergi Usul Kanunu çerçevesinde elektronik yolla yapılan tebligatta, tebligatın yapılmış sayılabilmesi için muhatabın bilgilendirilmesinin temel alınmadığını, tebligatın muhatabın elektronik tebligat adresine ulaşmasının temel alındığı, iş bu sebeple bu hükmün hak arama özgürlüğü ve mahkemeye erişim hakkını ölçsüz bir şekilde sınırlandırmaktadır (bkz SOLAK AKMAN, 2016, s. 280-282).

¹⁰⁸ AKİL, 2012, s. 254; ÖZBAY, Değişiklikler, 2012, s. 129; Alman Medeni Usul Kanunu § 174,3'de de tebligat işleminin hukuki sonuç doğurabilmesi için muhatabın elektronik tebligat mesajını aldığına dair bir onay yazısı alması gerekmektedir. Doktrindeki bir görüş, bu hükmün aynı şekilde elektronik tebligatta da uygulamaya geçirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bkz KAPLAN, Yavuz, "Avrupa Tebligat Hukukundaki Gelişmeler, Düzenleme Çalışmaları Açısından Almanya Örneği ve Türk Hukuku", *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl: 2003, Cilt: LII, Sayı: 3, (s. 199-227), s. 214.

¹⁰⁹ KURT KONCA, 2014, s. 263.

¹¹⁰ Elektronik tebligat işlemine ilişkin olarak üretilen kayıtlar da muhatabın irade beyanını ve imzasını içermemesi sebebiyle bu kayıtları, resmi, senet olarak değil de resmi belge olarak değerlendirilmesi gerekir. Bkz YARDIMCI, 2019, s. 29-30.

Kesin delil ile ispat gücü arasındaki ilişki için Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 189,3, 201 ve 204 hükümleri dikkate alınmalıdır. Kesin deliller, şartlarını, hükümlerini ve sonuçlarını kanunun belirlediği ve bu şartların varolması durumunda, hakim bağı olduğu ve takdir yetkisine sahip olmadığı delillerdir. Bir vakıanın ispatı için kanunda kesin delil öngörülümüşse, hakim başka delil inceleyemez ve bir vakıanın ispatı taraflarca kesin delil gösterilir ve o delil o vakıayı tespit ederse, hakim bu vakıanın doğru olduğunu varsayarak karar vermek zorundadır¹¹¹. Buna göre, elektronik tebligat usulü ile oluşturulan kayıtlar, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 204,2'e göre aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılması gerekir ve herhangi bir sahtelik davası açılması durumunda ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 211 hükmü uygulanmalıdır¹¹².

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15'e göre, delil kayıtları otuz yıl süreyle, işlem kayıtları ise on yıl süreyle erişilebilir şekilde, güvenliği ve bütünlüğü sağlanarak PTT UETS'nin arşivinde muhafaza edilmesi gerekmektedir. Delil kayıtlarının silinebilmesi en az bir defa denetimden geçmiş olmasına bağlıdır (Yön. m. 15,2).

PTT talep halinde elektronik tebligata ilişkin işlem ve delil kayıtlarını yetkili mercilere elektronik ortamda sunmakla yükümlüdür (Yön. m. 15,3). Kural olarak PTT tebligatı yapan merci olarak davanın tarafları dışında üçüncü kişi konumunda olacağı için, PTT'den mahkeme Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 221'e göre elektronik belgeleri ibraz etmesini isteyebilecektir. Buna karşın, doğrudan PTT aleyhine bu konuyla ilgili açılmış olan bir davanın bulunması durumunda¹¹³, PTT davanın tarafı

¹¹¹ Bkz GÖRGÜN, Şanal/BÖRÜ, Levent/TORAMAN, Barış/KODAKOĞLU, Mehmet, **Medeni Usul Hukuku**, 8. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019, s. 482; ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Sema/HANAĞASI, Emel, **Medeni Usul Hukuku**, 5. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019, s. 394; BUDAK, Ali Cem/KARAASLAN, Varol, **Medeni Usul Hukuku**, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 232.

¹¹² Doktrindeki bir görüşe göre, delil kayıtlarının, aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılması düzenlemesi ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 200 anlamında tanık dinletme yasağının kastedilmediği; tebligat işlemi hakkındaki iddialar bakımından senetle ispat kuralının uygulamaya elverişli olmadığı belirtilmiştir bkz YARDIMCI, 2019, s. 29.

¹¹³ Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 208/4'e göre, resmi senetlerin sahteliği iddiası ayrı bir dava konusudur. Bunun sebebi, çelişik kararların verilmesinin istenmemesi, resmi senetletin güvenilirliği, husumetin kısa sürede aydınlatılması gerektiğidir. ÖZBEK, 2018, s. 251.

olacağı için, bu durumda artık Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 220'e göre işlem ve delil kayıtlarının ibrazı istenebilecektir¹¹⁴.

SONUÇ

Elektronik tebligat, bilgisayar veya elektronik ortamda oluşturulmuş bir belgenin, tebliğ yapabilen PTT UETS aracılığıyla internetten Tebligat Kanunu ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği'ne uygun olarak elektronik posta yoluyla muhatabın elektronik tebligat adresine iletilmesidir. Elektronik ortamda iletişimin kurulmasının hızlı, ucuz olması ve klasik usulle yapılan tebligata ilişkin sorunların, elektronik tebligat ile giderilebileceği düşüncesi ile, tebligatın klasik tebligat yerine, elektronik yolla yapılabilmesine ilişkin yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Hukukumuzda ilk defa elektronik tebligat kavramı 2011 yılında Tebligat Kanunu m.7a hükmü ile girmiştir ve akabinde 2013 tarihinde Elektronik Tebligat Yönetmeliği yayımlanmıştır. Daha sonra 2018 tarihinde Tebligat Kanunu m. 7a hükmü teknolojik gelişmelere paralel olarak değiştirilmiştir ve buna dayanılarak 2018 tarihli yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Buna göre, bir bildirimin elektronik tebligat olarak nitelendirilebilmesi, o mesajın Tebligat Kanunu m. 7a'ya dayanılarak çıkarılan Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümlerine uygun şekilde yapılmış olmasına bağlıdır. Bu hükümler incelendiğinde ise, elektronik tebligatın diğer klasik (posta yoluyla veya diğer usuli yollarla yapılan) yöntemlerden bağımsızlaştırıldığı görülmektedir.

Tebligat Kanunu m. 7a'ya göre, elektronik tebligatın yapılması kural olarak isteğe bağlı olmakla birlikte bazı gerçek ve tüzel kişiler için zorunludur. Buna göre, elektronik yolla tebligatın muhatapları, Tebligat Kanunu m. 7a,1'de öngörülen zorunlu muhataplar ve Tebligat Kanunu m. 7a,2'de öngörülen isteğe bağlı muhataplar olmak üzere iki şekilde hükme bağlanmıştır: Zorunlu muhatap kapsamında belirtilen gerçek ve tüzel kişilere tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. İsteğe bağlı muhataplar ise, tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olan muhataplar dışında kalan gerçek ve

¹¹⁴ Bkz YARDIMCI, 2019, s. 33.

tüzel kişilerdir ve talepleri halinde kendilerine elektronik tebligat adresi verilir. Bu durumda bu kişilere elektronik tebligat adresinin verilmesi ile birlikte tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olacaktır.

Elektronik yolla tebligatın usulüne uygun yapılabilmesi ise, bazı resmi sùjelerin varlığına bağılıdır. Buna göre, tebligatın çıkarılması talebinde bulunan gönderici, tebligatı çıkaran merciye (örneğin noterliğe) başvurması gerekmektedir. Tebligatı çıkaran merci, gönderici tarafından talep edilen işlemi hazırlayacaktır; fakat gönderilme işlemini tebligatı çıkaran merci değil, tebligatı yapacak mercii olan PTT yapacaktır. PTT bu işlemler için Ulusal Elektronik Tebligat Sistemini (PTT UETS) kurmuştur ve tebligatı yapacak mercii olan PTT bu işlemlerde tekeldir. Yine muhataba tebligatın elektronik ortamda ulaştırılması ve bunun belgelendirilmesi işlemi PTT UETS tarafından yapılacaktır.

Muhataba elektronik yolla tebligat yapılabilmesi için onun kayıtlı elektronik tebligat adresinin olması gerekir. Muhataplar için oluşturulmuş UETS'ye kayıtlı elektronik tebligat adresleri onlara teslim edildikten sonra kendilerine elektronik yolla tebligat artık doğrudan yapılabilir. Dolayısıyla elektronik tebligat adresi alan muhataplara herhangi bir klasik yolla tebligat yapılmasına ihtiyaç olunmaksızın doğrudan elektronik yolla tebligat yapılması gerekecektir. Bunun tek istisnası, elektronik yolla tebligatın, zorunlu bir sebeple yapılamaması durumudur ve böyle bir durumda Tebligat Kanunu'nda belirtilen diğer klasik usullerle tebligat yapılabilir.

Elektronik yolla tebligat, klasik usulle yapılan tebligatın aksine muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır. Dolayısıyla, elektronik tebligat, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış olarak kabul edilecektir.

Uygulamada elektronik tebligatın yerine klasik usullerle tebligatın yapılıp yapılamayacağı konusunda bazı tereddütler yaşanmaktadır; örneğin, avukatın azli durumunda elektronik tebligatın yerine Tebligat Kanunu m. 7'de öngörülen diğer klasik usullerle de tebligat yapılabilmesi konusunda olduğu gibi. İşte bu tür bazı özel durumlarda elektronik tebligatın yerine klasik usulle tebligatın yapılabilmesine imkân

veren özel ayrıksı durumların yasa ile düzenlenmesi gereklidir. Bu sebeple, elektronik tebligata ilişkin hükümlerin ivedilikle gözden geçirilerek daha özel ayrıntılı düzenlemelerle hükme bağlanması gerekir. Ayrıca bu noktada, elektronik tebligatın özellikle adil yargılanma, hukuki dinlenilme hakkı ve özel hayatın gizliliği bakımından kişisel verilerin korunması gibi temel hak ve ilkelerle yakından ilişkisi sebebiyle, elektronik tebligatın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikten ziyade yeni bir Tebligat Kanunu ile ayrıntılı hükümlerle düzenlenmesi daha yerinde olur.

KAYNAKÇA

- ACAR, Ayşe Ece, “Elektronik Tebligat”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2016, Cilt: LXXIV, Sayı:1, (s. 159-174).
- AKCAN, Recep/ALBAYRAK, Hakan, **Tebligat Hukuku**, 2. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2015.
- AKİL, Cenk, “11.1.2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Yıl: 2012, Sayı 101, (s. 247-266).
- AKDAĞ, Sami, “Klasik Tebligatın Sorunlarının Elektronik Tebligat Sürecine Etkileri”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Yıl: 2013, Cilt: 87, Sayı: 1, (s. 271-274).
- AKKAN, Mine, “Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat”, **Medeni Usul-İcra ve İflas Hukuku Dergisi**, Yıl: 2018, Sayı: 39, (s. 23-89).
- AKKAN, Mine, “Elektronik Ortamda Tebligat Yapılmasına İlişkin Gelişmeler”, **Haluk Konuralp Anısına Armağan**, C.I, Yetkin Yayınevi, Ankara 2009, (s. 31-63) (Tebligat).
- ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Sema/HANAĞASI, Emel, **Medeni Usul Hukuku**, 5. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019.
- ATALI, Murat/ERMENEK, İbrahim/ÜÇÜNCÜ, Hilal, **Tebligat Hukuku Temel Bilgisi**, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

- BÖRÜ, Levent, “Elektronik Tebligat Yönetmeliği Taslağı’na İlişkin Kısa Bir Değerlendirme”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2012, Sayı: 2, (s. 405-410).
- BUDAK, Ali Cem/KARAASLAN, Varol, **Medeni Usul Hukuku**, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.
- DALKILIÇ, Elvin Evrim, “Elektronik Tebligatın İdari İşlemler Bakımından Değerlendirilmesi”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2014, Cilt: 4, (s. 107-124).
- EREN, Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 24. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019.
- GÖRGÜN, Şanal/BÖRÜ, Levent/TORAMAN, Barış/KODAKOĞLU, Mehmet, **Medeni Usul Hukuku**, 8. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019.
- GÜNEŞ, Derya Belgin, “Tebliğ Yokluğu”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Yıl: 2016, Cilt: LXXIV, Sayı: 1, (s. 221-231).
- KAPLAN, Yavuz, “Avrupa Tebligat Hukukundaki Gelişmeler, Düzenleme Çalışmaları Açısından Almanya Örneği ve Türk Hukuku”, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2003, Cilt: LII, Sayı: 3, (s. 199-227).
- KOCA, Geylani, “Tebliğatın Esası, Gecikmesi Sorunu ve Elektronik Tebligatın Yaygınlaştırılmasının Önemi”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2008, Cilt: 82, Sayı: 6, (s. 2985-2994).
- KURT-KONCA, Nesibe, “Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Yıl: 2014, Sayı: 114, (s. 239-274).
- MOROĞLU, Erdoğan/MUŞUL, Timuçin, **Tebliğat Hukuku**, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1990.
- MUŞUL, Timuçin, **Tebliğat Hukuku**, 6. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.
- ÖZBAY, İbrahim, “6099 Sayılı Kanun ve Tebligat Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler”, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2012, Cilt: 16, Sayı: 1-2, (s. 115-157) (Değişiklikler).

ÖZBAY, İbrahim, “6099 Sayılı Kanun ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligata İlişkin Düzenlemelere Bakış”, **Prof.Dr.Ejder Yılmaz’a Armağan**, Yetkin Yayınevi, Ankara 2014, (s. 1419-1450).

ÖZBAY, İbrahim/YARDIMCI, Taner Emre, **Tebliğat Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.

ÖZBEK, Mustafa Serdar, **Noter Senetlerinde Sahtelik**, 4. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2018.

SALGIRTAY, Teoman, “Tebliğat Kanununda Yapılan Değişiklikler ve Bir Yargıtay Kararı Işığında (Yargıtay 12. HD. 2012/32459 E. 2013/ 3328 K. S.- 11.02.2013 T.) Tebligat Kanunu Uygulamaları”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2013, S. 4, (s. 297-328).

SOLAK AKMAN, İnci, “Türk Vergi Hukukunda Norm Koyma ve Normun Uygulanmasında Kronikleşmiş Yetkilendirme Sorununa Yeni Bir Örnek: Elektronik Ortamda Tebliğ Usulüne İlişkin Yeni Düzenlemeler”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2016 74, Sayı: 2, (s. 267-285).

TANRIKULU, Cengiz, “Türk ve Avusturya Hukukunda Elektronik Tebligat”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Yıl: 2009, Sayı: 85, (s. 315-331).

TANRIVER, Süha, **Medeni Usul Hukuku Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması**, Cilt: 1, 2. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2018.

TÜZÜNER, Özlem, “Elektronik Tebligatın Kalitatif Yöntemle İncelenmesi”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2016, Sayı: 2, (s. 139-159).

VAROL, Asaf/ BAŞTÜRK, “İhsan, Hukuki ve Teknik Boyutuyla Elektronik Tebligat ile Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2015, Sayı: 1, (s. 263-278).

YARDIMCI, Taner Emre, “Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2019, Sayı: 3, (s. 3-38).

YILMAZ, Ejder/ÇAĞLAR, Tacar, **Tebliğat Hukuku**, 6. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara 2013.

ELEKTRONİK TEBLİGAT

Levent BÖRÜ ✓ (Hacettepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, (Özel Hukuk) Medeni Usul-İcra ve İflas Hukuku Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye)
Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi

Yıl: 2020 Cilt: 10 Sayı: 1 ISSN: 2146-1708 / 1302-4868 Sayfa Aralığı: 183 - 225 Metin Dili: Türkçe
DOI: <https://doi.org/10.32957/hacettepehdt.728596>

177 0

Türkçe İngilizce

ELEKTRONİK TEBLİGAT

Öz: Elektronik tebligat, en genel ifadeyle, bilgisayar veya elektronik ortamda oluşturulmuş bir belgenin, tebliğ yapabilen resmi makamın aracılığıyla internetten elektronik posta yoluyla iletilmesidir. Elektronik ortamda iletişimin kurulmasının hızlı, ucuz olması ve klasik usulle yapılan tebligata ilişkin sorunların, elektronik tebligat ile giderilebileceği düşüncesi ile, tebligatın klasik tebligat yerine, elektronik yolla yapılabilmesine ilişkin yasal düzenlemeler yapılmıştır. Hukukumuzda ilk defa 2011 yılında 6099 sayılı Kanun ile Tebligat Kanunu m. 7a hükmü ile elektronik yolla tebligat yapabilmek hükmü bağlanmıştır. Böylelikle, elektronik tebligat ile mevcut klasik usulle yapılan tebligat yollarına, elektronik ortamda da bildirimde bulunabilme imkânı eklenmiştir. Daha sonra elektronik yolla tebligat yapılması gereken zorunlu muhatapların kapsamı 2018 yılında 7101 sayılı Kanunla genişletilmiştir ve akabinde yeni bir Elektronik Tebligat Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Elektronik tebligata bağlanan sonuçların doğabilmesi ise, elektronik bildirimin Tebligat Kanunu m. 7a ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümlerine uygun yapılmasına bağlıdır.

Anahtar Kelimeler:

Konu Alanı:

Belge Türü: Dergi

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Erişim Formatı: Erişime Açık

Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi

ISSN: 2146-1708
EISSN: 1302-4868

[Web](#)

Editör: Refia Kaya

Yayın Formatı: Basılı ve Elektronik

Yayına Başladığı Yıl: 2011

Yıllık Yayın Sayısı: 2

Yayın Yapması Gereken Aylar: Haziran, Aralık

Konu Alanları: Hukuk

Yayıncı: hacettepe üniversitesi hukuk fakültesi

Yayın Dili: Fransızca, Türkçe, İngilizce, Diğer

Dizinlendiği Yıllar: 2011 - 2023 (Sosyal)

Konu Kategorisi: Sosyal > Sosyal

Makale Sayısı

213

Atıf Sayısı

554

Kendine Atıf Sayısı

8

Atıf Alan Makale Sayısı

142

Atıf Ortalaması

2,6

Kendine Atıf Oranı

%1,44

Makale & Atıf Sayısı

Makale Türleri

Araştırma Makalesi